

**ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O BREZPLAČNI PRAVNI POMOČI (ZBPP-D)**

1. člen

V Zakonu o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 – odl. US, 19/15 in 93/25 – ZNUZJV) se v 1. členu v tretjem odstavku beseda »zagotovitve« nadomesti z besedilom »začasne založitve«.

2. člen

Za 1. členom se doda nov 1.a člen, ki se glasi:

»1.a člen

S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo naslednje direktive:

- Direktiva Sveta 2003/8/ES z dne 27. januarja 2003 o izboljšanju dostopa do pravnega varstva v čezmejnih sporih z uvedbo minimalnih skupnih pravil v zvezi s pravno pomočjo pri takih sporih (UL L št. 26 z dne 31. 1. 2003, str. 41);
- Direktiva (EU) 2016/1919 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o brezplačni pravni pomoči za osumljene in obdolžene osebe v kazenskem postopku ter za zahtevane osebe v postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje (UL L št. 297 z dne 4. 11. 2016, str. 1), v delu, ki se nanaša na dodelitev brezplačne pravne pomoči osumljenim in obdolženim osebam pri preiskovalnih dejanjih in dejanjih zbiranja dokazov ter osebam, ki med policijskim zaslišanjem postanejo osumljene ali obdolžene, ter na pogoje in postopek dodelitve brezplačne pravne pomoči v teh primerih.«.

3. člen

V 2. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Strokovne in administrativno-tehnične naloge v zvezi z dodelitvijo brezplačne pravne pomoči opravlja strokovna služba za brezplačno pravno pomoč pri pristojnem sodišču (v nadaljnjem besedilu: strokovna služba za BPP). O dodelitvi brezplačne pravne pomoči odloča vodja strokovne službe za BPP (v nadaljnjem besedilu: pristojni organ za BPP), ki lahko za odločanje pooblasti enega ali več strokovnih sodelavcev, dodeljenih v strokovno službo za BPP.«.

Četrti odstavek se črta.

4. člen

Za 7. členom se doda nov 7.a člen, ki se glasi:

»7.a člen

Ne glede na prvi in drugi odstavek 1. člena, prvi odstavek 7. člena, drugi odstavek 8. člena in 10. člen tega zakona se lahko BPP za pravno svetovanje in zastopanje v predkazenskem in kazenskem postopku dodeli:

1. osebi od trenutka, ko jo pristojni organ z uradnim obvestilom ali kako drugače seznani, da je osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja, če mora biti navzoča ali ji je dovoljeno, da je navzoča, pri preiskovalnem dejanju ali dejanju zbiranja dokazov, zlasti pri prepoznavi, soočenju ali rekonstrukciji dogodka; ali
2. osebi, ki prvotno ni bila osumljena ali obdolžena, vendar to postane med zaslišanjem, ki ga opravi policija.

Če o prošnji za BPP ni mogoče odločiti pred izvedbo oziroma nadaljevanjem dejanja iz prejšnjega odstavka, pristojni organ za BPP prosilcu nemudoma dodeli BPP samo za pravno svetovanje in zastopanje pri tem dejanju ter določi odvetnika, ne da bi predhodno ugotavljal njegov materialni položaj. Strokovna služba za BPP preveri materialni položaj prosilca v 15 dneh od dodelitve BPP iz prejšnjega stavka. Na podlagi ugotovitev strokovne službe za BPP pristojni organ za BPP nemudoma odloči o upravičenosti prosilca do BPP in obsegu kritja njenih stroškov. Če prosilec glede na svoj materialni položaj do BPP ni upravičen, je dolžan povrniti stroške BPP, dodeljene po tem odstavku; za njihovo vračilo se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o neupravičeno prejeti BPP.

Pri odločanju o dodelitvi BPP po tem členu se materialni položaj prosilca ugotavlja v skladu s 13., 13.a in 14. členom tega zakona, obseg kritja stroškov pa se določi v skladu s 13.b členom tega zakona. Pogoji iz 24. člena tega zakona se ne ugotavljajo.

BPP po tem členu se dodeli samo za namene predkazenskega ali kazenskega postopka, v katerem je zadevna oseba osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja.«.

5. člen

V 8. členu se za dosedanjim besedilom, ki postane prvi odstavek, dodajo novi drugi, tretji in četrti odstavek, ki se glasijo:

»Brezplačna pravna pomoč po tem zakonu se ne dodeli osebi, dokler ni v celoti poravnala vseh zapadlih obveznosti do Republike Slovenije, ugotovljenih s pravnomočno in izvršljivo odločbo pristojnega organa za BPP, izdano na podlagi 43., 48. ali 49. člena tega zakona.

Če je osebi odobreno obročno plačilo ali je z njo sklenjen pisni dogovor o obročnem vračilu sredstev brezplačne pravne pomoči, se izključitveni razlog iz prejšnjega odstavka ne uporablja, dokler oseba redno izpolnjuje obveznosti v skladu z odobrenim obročnim plačilom oziroma sklenjenim dogovorom in terjatev ni predana v davčno izvršbo.

Ne glede na drugi odstavek tega člena lahko pristojni organ za BPP ob upoštevanju narave in nujnosti zadeve, višine neporavnane obveznosti, materialnega položaja prosilca in drugih okoliščin konkretnega primera odloči, da se brezplačna pravna pomoč dodeli, če bi njena zavrnitev prosilcu dejansko onemogočila učinkovito uresničevanje pravice do sodnega varstva.«.

6. člen

V 12. členu se v prvem odstavku za besedilom »denarne socialne pomoči« doda besedilo »ali varstvenega dodatka«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Podatke o upravičenosti do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka, ki vključujejo podatek o obstoju pravice do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka, obdobje prejemanja te pravice in številko zadeve, v kateri je bila ta pravica dodeljena, preveri strokovna služba za BPP po uradni dolžnosti v centralni zbirki podatkov o prejemnikih denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka, ki se vodi po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, na podlagi neposrednega in brezplačnega elektronskega dostopa.«.

7. člen

V 13. členu se v drugem odstavku pred piko doda besedilo »(zgornja dohodkovna meja)«.

Za drugim odstavkom se dodajo nov tretji do osmi odstavek, ki se glasijo:

»Če lastni dohodek prosilca oziroma lastni dohodek družine ne presega spodnje dohodkovne meje iz 13.a člena tega zakona, je prosilec upravičen do celotne zagotovitve sredstev za pokritje stroškov za pravno pomoč in oprostitev plačila stroškov sodnega postopka.

Če lastni dohodek prosilca oziroma lastni dohodek družine presega spodnjo dohodkovno mejo iz 13.a člena tega zakona, ne presega pa zgornje dohodkovne meje iz drugega odstavka tega člena, je prosilec upravičen do delne zagotovitve sredstev za kritje stroškov pravne pomoči in do delne oprostitve plačila stroškov sodnega postopka v skladu s 13.b členom tega zakona.

Če lastni dohodek prosilca oziroma lastni dohodek družine presega zgornjo dohodkovno mejo iz drugega odstavka tega člena, prosilec ni upravičen do brezplačne pravne pomoči.

Ne glede na drugi do četrti odstavek tega člena do brezplačne pravne pomoči ni upravičen prosilec, katerega lastni dohodek oziroma lastni dohodek družine ne presega spodnje oziroma zgornje dohodkovne meje iz razlogov, na katere je mogel vplivati oziroma lahko vpliva, ali ki brez utemeljenih razlogov zavrača, se izogiba ali opušča aktivnosti, ki bi lahko privedle do zaposlitve oziroma do drugega načina izboljšanja materialnega položaja zanj ali njegove družinske člane.

Za razlog iz prejšnjega odstavka se šteje neprijavljenost prosilca ali njegovega zakonca oziroma osebe, s katero prosilec živi v zunajzakonski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, pri pristojnem organu za zaposlovanje, čeprav bi se po predpisih, ki urejajo trg dela, lahko štel za brezposelno osebo, pri čemer mora biti prijavljen ves čas upravičenosti prosilca do brezplačne pravne pomoči, ter druge okoliščine in ravnanja prosilca ali njegovih družinskih članov, ki bi lahko vplivali na drugačno presojo materialnega položaja prosilca ali njegove družine.

Ne glede na šesti in sedmi odstavek tega člena lahko pristojni organ za BPP v posameznem primeru, ob upoštevanju posebnih okoliščin, presodi, da se prosilcu kljub obstoju okoliščin iz šestega ali sedmega odstavka tega člena brezplačna pravna pomoč dodeli.«.

8. člen

Za 13. členom se dodata nova 13.a in 13.b člen, ki se glasita:

»13.a člen

Spodnja dohodkovna meja za upravičenost do celotnega kritja stroškov brezplačne pravne pomoči se določi tako, da se 200 odstotkov osnovnega zneska minimalnega dohodka, določenega z zakonom, ki ureja socialnovarstvene prejemke, pomnoži z vsoto ponderjev družinskih članov iz drugega odstavka tega člena.

Ponderji znašajo:

- za samsko osebo oziroma prvo odraslo osebo v družini: 0,80;
- za drugo odraslo osebo v družini: 0,57;
- za otroka oziroma pastorka, ki ga je prosilec dolžan preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo preživljanje: 0,59;
- za otroka, ki je dodeljen v skupno varstvo in vzgojo: 0,30;
- za otroka, ki živi v enostarševski družini po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev: 0,77.

Pri določitvi spodnje dohodkovne meje se krog družinskih članov določi po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, pri čemer se za drugo odraslo osebo iz druge alineje prejšnjega odstavka šteje le zakonec oziroma oseba, s katero prosilec živi v zunajzakonski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo.

Ponder iz četrte alineje drugega odstavka tega člena se uporabi tudi za otroka, o varstvu in vzgoji katerega še ni bilo odločeno, kadar prosilec uveljavlja brezplačno pravno pomoč za začetek ali vodenje postopka, v katerem se odloča o varstvu in vzgoji tega otroka, ter v drugih postopkih, za katere uveljavlja brezplačno pravno pomoč, dokler postopek odločanja o varstvu in vzgoji otroka še teče.

13.b člen

Upravičencu iz četrtega odstavka 13. člena tega zakona se zagotovi delno kritje stroškov pravne pomoči in delna oprostitve plačila stroškov sodnega postopka.

Upravičencu, ki je samska oseba, se zagotovi kritje 80 % stroškov pravne pomoči in oprostitve plačila 80 % stroškov sodnega postopka, preostalih 20 % teh stroškov pa krije sam.

Upravičencu, ki ima družino, se delež kritja stroškov pravne pomoči in delež oprostitve plačila stroškov sodnega postopka določi glede na to, kolikšen del razlike med spodnjo in zgornjo dohodkovno mejo predstavlja znesek, za katerega lastni dohodek družine presega spodnjo dohodkovno mejo iz 13.a člena tega zakona.

Glede na delež iz prejšnjega odstavka znašata delež kritja iz javnih sredstev in delež prispevka upravičenca:

Delež preseganja spodnje dohodkovne meje	Kritje iz javnih sredstev	Prispevek upravičenca
do 25%	80 %	20 %
nad 25% do 50%	70 %	30 %
nad 50% do 75%	60 %	40 %
nad 75% do 100%	50 %	50 %

Delež kritja stroškov pravne pomoči in oprostitve plačila stroškov sodnega postopka iz javnih sredstev ter delež prispevka upravičenca se določita v odločbi o dodelitvi brezplačne pravne pomoči.

Upravičenec krije stroške pravne pomoči in stroške sodnega postopka v višini svojega prispevka iz drugega oziroma četrtega odstavka tega člena. Stroške pravne pomoči v višini svojega prispevka plača upravičenec neposredno izvajalcu brezplačne pravne pomoči.«.

9. člen

V 22. členu se v prvem odstavku na koncu besedila doda nov stavek, ki se glasi:

»Upravičencu do izjemne brezplačne pravne pomoči se zagotovi kritje 50 % stroškov pravne pomoči in oprostitev plačila 50 % stroškov sodnega postopka, preostalih 50 % teh stroškov pa krije sam.«.

10. člen

V 30. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Prosilec lahko sam izbere osebo, pooblaščno za izvajanje brezplačne pravne pomoči (v nadaljnjem besedilu: odvetnik), s seznama, ki ga pristojnemu organu za BPP za vsak območni zbor posebej predloži Odvetniška zbornica Slovenije (v nadaljnjem besedilu: odvetniška zbornica), oziroma s seznama, ki ga predloži Notarska zbornica Slovenije, in jo navede v prošnji za brezplačno pravno pomoč. Odvetniška zbornica vodi sezname posebej za kazenske, prekrškovne, civilne, družinske, delovne in socialne zadeve ter upravne spore.«.

Za prvim odstavkom se dodata nova drugi in tretji odstavek, ki se glasita:

»Prosilec lahko izbere tudi odvetnika, ki ni na nobenem od seznamov iz prejšnjega odstavka, če se je izbrani odvetnik predhodno strinjal z izvajanjem brezplačne pravne pomoči v tej zadevi. Če izbere prosilec odvetnika iz drugega območnega zbora, se iz naslova brezplačne pravne pomoči izbranemu odvetniku ne krijejo prevozní stroški in urnina za odsotnost iz pisarne v času potovanja. Navedene stroške v dogovoru z izbranim odvetnikom krije prosilec sam.

Ne glede na prejšnji odstavek se prevozní stroški in urnina za odsotnost iz pisarne v času potovanja izbranemu odvetniku krijejo iz naslova brezplačne pravne pomoči, če postopek, za katerega je bila brezplačna pravna pomoč dodeljena, teče pred sodiščem zunaj območja krajevne pristojnosti sodišča, katerega pristojni organ za BPP odloča ali je odločal o prošnji za brezplačno pravno pomoč, ali če je bila zadeva prenesena na takšno sodišče.«.

Dosedanji drugi odstavek, ki postane četrti odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»Če prosilec odvetnika ne izbere sam, ga določi pristojni organ za BPP po uradni dolžnosti po abecednem redu s seznama iz prvega odstavka tega člena, ki ustreza pravnemu področju zadeve, za katero se brezplačna pravna pomoč dodeljuje.«.

Dosedanji tretji do enajsti odstavek postanejo peti do trinajsti odstavek.

11. člen

32. člen se spremeni tako, da se glasi:

»32. člen

Prošnjo za dodelitev brezplačne pravne pomoči vloží prosilec pisno.

Prošnja za brezplačno pravno pomoč mora vsebovati naslednje podatke:

- osebno ime, davčno številko, enotno matično številko občana (EMŠO), naslov stalnega ali začasnega prebivališča prosilca ter številko mobilnega telefona in elektronski naslov, če z njima razpolaga;
- naslov varnega elektronskega predala, če z njim razpolaga;
- osebno ime, davčno številko, EMŠO in naslov stalnega ali začasnega prebivališča družinskih članov prosilca;
- ime oziroma firmo, sedež ter davčno in matično številko, če je prosilec oseba iz 4. točke prvega odstavka 10. člena tega zakona;
- podatke o zadevi, vključno s podrobno navedbo razlogov za uvedbo postopka, udeležbo v postopku oziroma vložitev pravnega sredstva, če postopek že teče, pa tudi naziv sodišča in opravilno številko zadeve;
- navedbo oblike in obsega brezplačne pravne pomoči.

Prosilec mora zase in za družinske člane, ki se pri presoji materialnega položaja upoštevajo poleg prosilca, navesti tudi podatke o premoženju v tujini, bančnih računih v tujini, ne glede na stanje sredstev na njih, ter o lastništvu zlata, premoženja v investicijskih skladih in drugih finančnih naložb.

Če je prosilec tujec, mora prošnja poleg podatkov iz drugega in tretjega odstavka tega člena vsebovati tudi podatke o dohodkih in drugih prejemkih ter premoženjskem stanju prosilca in oseb, ki se za namen ugotavljanja materialnega položaja pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev poleg vlagatelja upoštevajo po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.

Prošnja mora vsebovati tudi izjavo prosilca:

- da je navedel vse podatke, ki jih mora navesti po tem zakonu;
- da je seznanjen z dolžnostjo sporočanja dejstev in okoliščin oziroma njihovih sprememb, ki vplivajo ali bi lahko vplivale na pravico do brezplačne pravne pomoči, njeno obliko, obseg in obdobje prejemanja, iz 41. člena tega zakona;
- da je seznanjen s posledicami lažnega prikazovanja ali zamolčanja podatkov ter opustitve pravočasnega sporočanja sprememb iz 43. člena tega zakona;
- da je seznanjen, da odobrena brezplačna pravna pomoč v skladu z 9. členom tega zakona ne pokriva plačila stroškov postopka in dejanskih izdatkov ter nagrade pooblaščenca nasprotne stranke;
- da je seznanjen z obveznostjo povračila sredstev, izplačanih iz naslova brezplačne pravne pomoči, pod pogoji iz 48. člena tega zakona;
- da je seznanjen, da se denarna sredstva, prisojena v njegovo korist, razen preživnine in odškodnine za izgubljeno preživljanje zaradi smrti tistega, ki je bil dolžan dajati preživljanje, v skladu z 48. členom tega zakona nakažejo na fiduciarni račun odvetnika, ki izvaja brezplačno pravno pomoč, da odvetnik iz teh sredstev poravnava njegovo obveznost do Republike Slovenije in morebitni prispevek iz 13.b člena tega zakona ter da preostanek sredstev nakaže upravičencu;
- da je seznanjen z obveznostjo povračila sredstev, izplačanih iz naslova brezplačne pravne pomoči, zaradi izboljšanja materialnega položaja pod pogoji iz 49. člena tega zakona;
- da je seznanjen z možnostjo nastanka obveznosti plačila soprispevka pod pogoji iz 13.b člena tega zakona;
- da za resničnost, točnost in popolnost podatkov, navedenih v prošnji, prevzema materialno in kazensko odgovornost.

Prošnjo iz prvega odstavka tega člena lahko prosilec vloži tudi na obrazcu Prošnja za dodelitev brezplačne pravne pomoči, ki ga ministrstvo, pristojno za pravosodje, objavi na osrednjem spletnem mestu državne uprave. Obrazec vsebuje rubrike za navedbo podatkov iz drugega do četrtega odstavka

tega člena in izjavo iz prejšnjega odstavka, lahko pa vsebuje tudi rubrike za navedbo drugih podatkov o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembni za odločitev o prošnji. Neizpolnitev rubrik za navedbo drugih podatkov ne vpliva na popolnost prošnje, če ta vsebuje podatke in izjavo iz drugega do petega odstavka tega člena.«.

12. člen

Za 34. členom se doda nov 34.a člen, ki se glasi:

»34.a člen

Ne glede na določbo zakona, ki ureja splošni upravni postopek, o roku za izdajo odločbe v posebnem ugotovitvenem postopku mora pristojni organ za BPP odločbo o prošnji za dodelitev brezplačne pravne pomoči izdati čim prej, najpozneje pa v treh mesecih od dneva, ko je prejel prošnjo.

Če zaradi zahtevnosti ugotovitvenega postopka ali razlogov na strani prosilca ali pristojnega organa za BPP odločbe ni mogoče izdati v roku iz prejšnjega odstavka, lahko pristojni organ za BPP rok podaljša za največ dva meseca. O podaljšanju roka in razlogih zanj pred iztekom roka iz prejšnjega odstavka obvesti prosilca.

Rok iz prvega in drugega odstavka tega člena ne teče v času, ko je postopek prekinjen po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, in v drugih primerih, ko po navedenem zakonu rok za izdajo odločbe ne teče.

Določbe tega člena se ne uporabljajo za odločanje o brezplačni pravni pomoči po 7.a in 36. členu tega zakona.«.

13. člen

V 38. členu se v prvem odstavku besedilo »prošnji za brezplačno pravno pomoč« nadomesti z besedilom »dodelitvi brezplačne pravne pomoči«, beseda »pravobranilcu« pa se nadomesti z besedo »odvetniku«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Odvetnik, ki izvaja brezplačno pravno pomoč, mora ob prvem procesnem dejanju, ki ga opravi po tem, ko je bila njegovi stranki dodeljena brezplačna pravna pomoč, o tem obvestiti sodišče. Če te obveznosti ne izpolni, ni upravičen do plačila storitev brezplačne pravne pomoči, opravljenih do dneva, ko sodišče obvesti o dodelitvi brezplačne pravne pomoči.«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

14. člen

V 40. členu se za šestim odstavkom doda nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»Če je bila brezplačna pravna pomoč dodeljena za postopek pred sodiščem, začne rok iz prejšnjega odstavka teči z dnem, ko strokovna služba za BPP prejme pravnomočno odločbo sodišča o stroških postopka, če je popolno napotnico prejela pred tem dnem, sicer pa z dnem prejema popolne napotnice.«.

Dosedanja sedmi in osmi odstavek postaneta osmi in deveti odstavek.

15. člen

V 46. členu se v prvem odstavku beseda »šestem« nadomesti z besedo »osmem«.

Za četrnim odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»Sodišče po pravnomočnem končanju sodnega postopka pristojnemu organu za BPP pošlje odločbo, s katero je bil sodni postopek končan, opremljeno s potrdilom o pravnomočnosti, če odločba vsebuje obveznost, ki jo je mogoče prisilno izvršiti, pa tudi s potrdilom o izvršljivosti. Če je bilo o povrnitvi stroškov sodnega postopka odločeno s posebno odločbo, sodišče pristojnemu organu za BPP pošlje tudi to odločbo, opremljeno s potrdilom o pravnomočnosti in izvršljivosti.«.

16. člen

V 48. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Če je bila upravičencu dodeljena brezplačna pravna pomoč za postopek delitve skupnega premoženja, se kot pridobitev premoženja po prejšnjem odstavku od trenutka, ko upravičenec pridobi razpolagalno pravico na premoženju, ki mu pripade v tem postopku, upošteva to premoženje v delu, v katerem njegova vrednost presega višino 48 osnovnih zneskov minimalnega dohodka, ter stanovanje ali stanovanjska hiša, v kateri upravičenec oziroma njegova družina dejansko prebiva in ima prijavljeno stalno prebivališče, v delu, v katerem njena vrednost presega mejno vrednost primerne stanovanja po predpisih, ki urejajo socialnovarstvene prejemke.«.

Dosedanji drugi do peti odstavek postanejo tretji do šesti odstavek.

Za šestim odstavkom se dodajo novi sedmi, osmi in deveti odstavek, ki se glasijo:

»Če sodišče z odločbo upravičencu do brezplačne pravne pomoči prisodi denarna sredstva, razen preživnine ali odškodnine za izgubljeno preživljanje zaradi smrti tistega, ki je bil dolžan dajati preživljanje, v odločbi določi, da se prisojena denarna sredstva nakažejo na fiduciarni račun odvetnika, ki izvaja brezplačno pravno pomoč.«

Pristojni organ za BPP o obveznosti upravičenca do povračila stroškov brezplačne pravne pomoči po tem členu odloči v 30 dneh od prejema pravnomočne in izvršljive odločbe sodišča iz prejšnjega odstavka. Odločba se vroči tudi odvetniku, ki izvaja brezplačno pravno pomoč.

Odvetnik iz denarnih sredstev, nakazanih na njegov fiduciarni račun, najprej poravnava obveznost upravičenca do Republike Slovenije, določeno z odločbo iz prejšnjega odstavka, nato svojo terjatev do upravičenca iz naslova prispevka iz 13.b člena tega zakona, preostanek denarnih sredstev pa nakaže upravičencu. Če odvetnik odločbe iz prejšnjega odstavka ne prejme v 45 dneh od dneva, ko je prejel pravnomočno in izvršljivo odločbo sodišča iz sedmega odstavka tega člena, lahko naslednji dan iz prejetih denarnih sredstev poplača svojo terjatev do upravičenca iz naslova prispevka iz 13.b člena tega zakona, preostanek denarnih sredstev pa nakaže upravičencu.«.

17. člen

Za 48. členom se doda nov 48.a člen, ki se glasi:

»48.a člen

Za zastaranje terjatve Republike Slovenije po 43., 46., 48. in 49. členu tega zakona se uporabljajo določbe zakona, ki ureja davčni postopek.«.

18. člen

V 52. členu se v drugem odstavku za osmo alinejo doda nova deveta alineja, ki se glasi:

»– višino neporavnanih obveznosti upravičenca do brezplačne pravne pomoči do proračuna Republike Slovenije iz naslova brezplačne pravne pomoči;«.

Dosedanja deveta in deseta alineja postaneta deseta in enajsta alineja.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

19. člen

(dokončanje postopkov)

Če je oseba vložila prošnjo za dodelitev brezplačne pravne pomoči pred uveljavitvijo tega zakona, se postopek dodelitve brezplačne pravne pomoči konča po določbah Zakona o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 – odl. US, 19/15 in 93/25 – ZNUZJV).

Določbe spremenjenega 38. člena in spremenjenega 48. člena zakona se uporabljajo za brezplačno pravno pomoč, dodeljeno na podlagi prošnje, vložene po uveljavitvi tega zakona.

Novi 48.a člen zakona se uporablja tudi za terjatve Republike Slovenije, ki so nastale pred uveljavitvijo tega zakona, če do njegove uveljavitve še niso zastarale. Pri določitvi zastaralnega roka se upošteva tudi čas, ki je pretekel pred uveljavitvijo tega zakona.

20. člen

(izvedbeni ukrepi)

Ministrstvo, pristojno za pravosodje, obrazec iz šestega odstavka spremenjenega 32. člena zakona objavi na osrednjem spletnem mestu državne uprave najpozneje na dan uveljavitve tega zakona.

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Pravilnik o obrazcu prošnje za dodelitev brezplačne pravne pomoči (Uradni list RS, št. 105/08).

Odvetniška zbornica Slovenije pripravi in pristojnim organom za BPP predloži seznime iz spremenjenega prvega odstavka 30. člena zakona najpozneje v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

Spremenjeni 30. člen zakona se začne uporabljati tri mesece po uveljavitvi tega zakona. Do takrat se uporablja 30. člen Zakona o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 – odl. US, 19/15 in 93/25 – ZNUZJV).

21. člen

(upoštevanje nepremičnin pri ugotavljanju materialnega položaja prosilca)

Pri ugotavljanju materialnega položaja prosilca po 7.a, 11., 22. in 36. členu zakona se do začetka uporabe sprememb zakona, ki ureja socialnovarstvene prejemke, s katerimi se bo predpisala uporaba aktualnih posplošenih vrednosti nepremičnin pri ugotavljanju materialnega položaja pri uveljavljanju pravice do denarne socialne pomoči, uporablja ureditev, določena v tem členu. Pri tem se upoštevajo aktualni podatki o nepremičninah in njihove aktualne posplošene vrednosti, določene po zakonu, ki ureja množično vrednotenje nepremičnin.

Pri ugotavljanju materialnega položaja prosilca se v premoženje ne šteje stanovanje ali stanovanjska hiša (v nadaljnjem besedilu: nepremičnina, v kateri prebiva), v kateri prosilec dejansko prebiva in ima prijavljeno stalno prebivališče, do vrednosti, ki jo zakon, ki ureja socialnovarstvene prejemke, določa za dodelitev denarne socialne pomoči brez dodatnih pogojev glede vrednosti stanovanja ali stanovanjske hiše.

Ne glede na prejšnji odstavek se brezplačna pravna pomoč lahko dodeli tudi prosilcu, če vrednost nepremičnine, v kateri prebiva, presega vrednost iz prejšnjega odstavka, vendar ne presega vrednosti 224.800 eurov, če bi bila zavrnitev brezplačne pravne pomoči glede na okoliščine konkretnega primera očitno nesorazmerna, ker si prosilec s to nepremičnino objektivno ne more zagotoviti sredstev za svoje preživljanje oziroma preživljanje svojih družinskih članov.

Pri presoji iz prejšnjega odstavka se upoštevajo zlasti možnost dejanskega razpolaganja z nepremičnino, v kateri prebiva, pravne ali dejanske ovire za njeno unovčenje, čas, potreben za njeno unovčenje, ter vpliv razpolaganja z nepremičnino, v kateri prebiva, na zagotavljanje osnovnega bivanja prosilca in njegovih družinskih članov.

Če ima prosilec poleg nepremičnine, v kateri prebiva, tudi drugo nepremičnino, se ta pri ugotavljanju materialnega položaja upošteva v skladu z določbami zakona, ki ureja socialnovarstvene prejemke, pri čemer se za namen odločanja o brezplačni pravni pomoči ne uporablja omejitev 50.000 eurov, določena z zakonom, ki ureja socialnovarstvene prejemke.

22. člen

(začetek uporabe določb o nepravilnih obveznostih do Republike Slovenije)

Drugi odstavek 8. člena in deveta alineja drugega odstavka 52. člena zakona se začneta uporabljati, ko so zagotovljeni tehnični pogoji za njuno izvajanje.

Minister, pristojen za pravosodje, ob izpolnitvi tehničnih pogojev iz prejšnjega odstavka izda sklep, v katerem določi datum, od katerega se začneta uporabljati določbi iz prejšnjega odstavka. Sklep se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

23. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Prvi člen Zakona o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 – odl. US, 19/15 in 93/25 – ZNUZJV; v nadaljnjem besedilu ZBPP) opredeljuje namen brezplačne pravne pomoči (v nadaljnjem besedilu BPP) in v tretjem odstavku določa, da brezplačna pravna pomoč pomeni pravico upravičenca do celotne ali delne zagotovitve sredstev za pokritje stroškov pravne pomoči in oprostitev plačila stroškov sodnega postopka.

S predlagano spremembo se izraz »zagotovitev sredstev« nadomešča z izrazom »začasna založitev sredstev«, s čimer se natančneje izraža narava financiranja BPP. Sredstva za kritje stroškov BPP se upravičencu zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije, vendar njihova zagotovitev v vseh primerih ne pomeni dokončnega kritja teh stroškov iz javnih sredstev.

ZBPP namreč določa primere, v katerih je upravičenec dolžan povrniti sredstva, izplačana iz naslova BPP, zlasti če v postopku uspe in na tej podlagi pridobi premoženje oziroma dohodke ali če se njegov materialni položaj v letu dni od pravnomočnega zaključka zadeve, za katero mu je bila BPP dodeljena, izboljša do te mere, da glede na trenutni materialni položaj ne bi bil več upravičen do BPP in da bi zmož delno ali v celoti povrniti stroške brez obresti, ki so bili izplačani iz naslova BPP (glej prvi odstavek veljavnega 49. člena ZBPP). Z uporabo izraza »začasna založitev sredstev« se zato že v splošni določbi zakona jasneje poudarja, da lahko ob izpolnitvi zakonsko določenih pogojev nastane obveznost njihovega povračila.

K 2. členu:

S predlaganim novim 1.a členom ZBPP se na enem mestu določajo direktive Evropske unije, katerih določbe se prenašajo s tem zakonom.

Direktiva Sveta 2003/8/ES z dne 27. januarja 2003 o izboljšanju dostopa do pravnega varstva v čezmejnih sporih z uvedbo minimalnih skupnih pravil v zvezi s pravno pomočjo pri takih sporih je bila v pravni red Republike Slovenije prenesena leta 2004 z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 50/04; ZBPP-A). Z navedeno novelo je bilo v ZBPP dodano novo poglavje XI.A, ki v 52.a do 52.n členu ureja upravičence, pogoje, obseg in postopek dodelitve BPP v domačih in tujih čezmejnih sporih. Ker ZBPP-A navedbe te direktive ni vključil v normativno besedilo zakona, se ta zaradi preglednosti in celovite navedbe prenesenih direktiv dodaja v novi 1.a člen ZBPP.

Z novim 7.a členom ZBPP se dopolnjuje tudi prenos Direktive (EU) 2016/1919 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o brezplačni pravni pomoči za osumljene in obdolžene osebe v kazenskem postopku ter za zahtevane osebe v postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje. ZBPP navedeno direktivo prenaša v delu, ki se nanaša na dodelitev BPP osumljenim in obdolženim osebam pri preiskovalnih dejanjih in dejanjih zbiranja dokazov ter osebam, ki med policijskim zaslišanjem postanejo osumljene ali obdolžene, ter na pogoje in postopek dodelitve BPP v teh primerih. Preostale zahteve navedene direktive se urejajo v zakonu, ki ureja kazenski postopek.

K 3. členu:

S predlagano spremembo 2. člena ZBPP se spreminja ureditev pristojnosti za odločanje o dodelitvi BPP. Po veljavni ureditvi o dodelitvi BPP odloča predsednik okrožnega oziroma specializiranega sodišča, ki lahko za odločanje pooblasti drugega sodnika, ki ima položaj svetnika na okrožnem oziroma specializiranem sodišču.

Predlagana ureditev odločanje o dodelitvi BPP prenaša na vodjo strokovne službe za BPP pri pristojnem sodišču. Zaradi učinkovite organizacije dela pa bo lahko vodja strokovne službe za BPP za odločanje pooblastil tudi enega ali več strokovnih sodelavcev, dodeljenih v strokovno službo za BPP. Strokovna služba za BPP pa bo še naprej opravljala strokovne in administrativno-tehnične naloge v zvezi z dodelitvijo BPP.

S predlagano rešitvijo se jasneje razmejuje opravljanje sodne funkcije od odločanja o pravici do BPP, ki je po svoji naravi upravna zadeva, hkrati pa se predsednike sodišč razbremenijo odločanja v teh postopkih. O pravici do BPP se namreč v skladu z drugim odstavkom 34. člena ZBPP odloča po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, sodno varstvo zoper odločbe pristojnega organa za BPP pa je zagotovljeno v upravnem sporu.

Predlagana ureditev je skladna tudi z 28. členom Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE, 3/22 – Zdeb in 5/25 – ZUP-I; v nadaljnjem besedilu: ZUP), po katerem v upravni zadevi, za katero je pristojen monokratičen organ, odločbo v upravnem postopku izda njegov predstojnik, če ni s predpisi o organizaciji tega organa ali z drugimi predpisi določeno drugače, predstojnik pa lahko za odločanje v upravnih zadevah iz določene vrste zadev pooblasti drugo osebo, zaposleno pri istem organu. ZBPP kot specialni predpis tako določa, da o dodelitvi BPP odloča vodja strokovne službe za BPP, ki lahko za odločanje pooblasti enega ali več strokovnih sodelavcev, dodeljenih v strokovno službo za BPP.

Ker se ureditev strokovne službe za BPP in njenega vodje zaradi njune vsebinske povezanosti združuje v tretjem odstavku, se četrti odstavek črta.

K 4. členu:

S predlaganim novim 7.a členom se zaradi pravilnega prenosa Direktive (EU) 2016/1919 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o brezplačni pravni pomoči za osumljene in obdolžene osebe v kazenskem postopku ter za zahtevane osebe v postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje (UL L št. 297 z dne 4. 11. 2016, str. 1) določa poseben način dodelitve BPP osumljenim in obdolženim osebam v predkazenskem in kazenskem postopku.

S predlaganim prvim odstavkom se v skladu s točko (c) prvega odstavka in tretjim odstavkom 2. člena Direktive (EU) 2016/1919 razširja krog primerov, v katerih se lahko dodeli BPP za pravno svetovanje in zastopanje v predkazenskem in kazenskem postopku. BPP se lahko dodeli osebi od trenutka, ko jo pristojni organ z uradnim obvestilom ali kako drugače seznani, da je osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja, če mora biti navzoča ali ji je dovoljeno, da je navzoča, pri preiskovalnem dejanju ali dejanju zbiranja dokazov, zlasti pri prepoznavi, soočenju ali rekonstrukciji dogodka. S tem se začetek uporabe posebne ureditve navezuje na trenutek, od katerega ima oseba v skladu s prvim odstavkom 2. člena Direktive 2013/48/EU pravico do dostopa do odvetnika. Za začetek uporabe določbe ni odločilna oblika seznaitve, temveč dejstvo, da je pristojni organ osebo seznanil, da je osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja. Prav tako se lahko BPP dodeli osebi, ki prvotno ni bila osumljena ali obdolžena, vendar to postane med zaslišanjem, ki ga opravi policija. Takšna ureditev upošteva pristojnosti organov v slovenskem kazenskem postopku, saj v skladu s 148.a členom zakona, ki ureja kazenski postopek, zaslišanje osumljenca v predkazenskem postopku opravi policija.

Določba se uporablja ne glede na prvi in drugi odstavek 1. člena ter prvi odstavek 7. člena ZBPP, saj se BPP po predlaganem členu dodeljuje tudi za pravno svetovanje in zastopanje pri dejanjih, ki se lahko

opravijo pred začetkom sodnega postopka. Prav tako se določba uporablja ne glede na drugi odstavek 8. člena ZBPP, zato neporavnane zapadle obveznosti prosilca iz naslova predhodno dodeljene BPP ne preprečujejo dodelitve BPP po tem členu. Takšna izjema je potrebna zaradi zagotovitve učinkovitega in pravočasnega dostopa do odvetnika v položajih, ki jih ureja ta člen. Zaradi zagotovitve uporabe Direktive za vse osebe, ki so v položajih, določenih v prvem odstavku, se določba uporablja tudi ne glede na 10. člen ZBPP, ki določa upravičence do BPP glede na njihovo državljanstvo, prebivališče oziroma drug status.

Drugi odstavek ureja nujno dodelitev BPP, kadar o prošnji zaradi bližajoče se izvedbe ali nadaljevanja dejanja iz prvega odstavka ni mogoče odločiti po rednem postopku. V skladu s petim odstavkom 4. člena in prvim odstavkom 6. člena Direktive (EU) 2016/1919 mora biti odločitev o dodelitvi BPP sprejeta brez nepotrebnega odlašanja, pomoč pa zagotovljena najpozneje pred zaslišanjem oziroma pred izvedbo preiskovalnega dejanja ali dejanja zbiranja dokazov. Zato pristojni organ za BPP prosilcu nemudoma dodeli BPP za pravno svetovanje in zastopanje pri posameznem dejanju ter mu določi odvetnika, ne da bi predhodno ugotavljal njegov materialni položaj.

Po nujni dodelitvi strokovna služba za BPP v 15 dneh od njene dodelitve preveri materialni položaj prosilca, pristojni organ za BPP pa na podlagi njenih ugotovitev nemudoma odloči o upravičenosti do BPP in obsegu kritja njenih stroškov. Če se ugotovi, da prosilec materialnega pogoja ne izpolnjuje, je dolžan povrniti stroške BPP, ki mu je bila dodeljena pred preveritvijo materialnega položaja. Za vračilo teh stroškov se smiselno uporabljajo določbe 43. člena ZBPP, ki urejajo vračilo in izterjavo neupravičeno prejete BPP.

S predlaganim tretjim odstavkom se določa, da se pri odločanju o BPP po tem členu ugotavlja materialni položaj prosilca, ne uporabljajo pa se vsebinski pogoji iz 24. člena zakona. Če lastni dohodek prosilca oziroma lastni dohodek družine presega spodnjo dohodkovno mejo iz 13.a člena ZBPP, ne presega pa zgornje dohodkovne meje iz drugega odstavka 13. člena ZBPP, se obseg kritja stroškov določi v skladu s 13.b členom ZBPP. S tem se za navedene primere uporablja materialni preizkus, ne pa tudi preizkus vsebinske utemeljenosti zadeve. Predlagana ureditev je skladna z drugim odstavkom 4. člena Direktive (EU) 2016/1919, ki državam članicam omogoča uporabo materialnega preizkusa, ter s tretjim odstavkom navedenega člena, ki določa okoliščine, ki se upoštevajo pri materialnem preizkusu.

S predlaganim četrtem odstavkom se v skladu s četrtem odstavkom 2. člena Direktive (EU) 2016/1919 določa, da se BPP po tem členu dodeli samo za predkazenski ali kazenski postopek, v katerem je oseba osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja. S tem se področje uporabe posebne ureditve omejuje na postopek, zaradi katerega je oseba pridobila položaj osumljene ali obdolžene osebe.

K 5. členu:

S predlaganim novim drugim odstavkom 8. člena ZBPP se določa nov izključitveni razlog za dodelitev BPP, ki je vezan na neporavnane obveznosti osebe iz naslova predhodno dodeljene BPP. BPP se osebi ne dodeli, dokler v celoti ne poravna vseh zapadlih obveznosti do Republike Slovenije, ki so bile ugotovljene s pravnomočno in izvršljivo odločbo pristojnega organa za BPP, izdano na podlagi 43., 48. ali 49. člena ZBPP.

Predlagana ureditev izhaja iz ugotovitev v praksi, da imajo posamezni prosilci iz predhodnih postopkov BPP neporavnane zapadle obveznosti do Republike Slovenije, ki so jim bile pravnomočno naložene na podlagi 43., 48. ali 49. člena ZBPP, hkrati pa ponovno vlagajo prošnje za dodelitev BPP v novih zadevah.

Namen predlagane ureditve je spodbuditi izpolnjevanje pravnomočno ugotovljenih obveznosti iz naslova BPP ter zagotoviti odgovorno in gospodarno ravnanje z javnimi sredstvi. Omejitev je časovno vezana

na obstoj neporavnanih zapadlih obveznosti in preneha, ko oseba te obveznosti v celoti poravnava, ob izpolnjevanju pogojev iz novega tretjega odstavka pa se ne uporablja že v času njihovega rednega obročnega poravnavanja.

Pri tem ni pomembno, kateri pristojni organ za BPP je izdal odločbo, s katero je bila ugotovljena obveznost vračila. Preverjanje obstoja neporavnanih obveznosti bo službam za BPP omogočeno na podlagi podatkov, ki se bodo vodili v centralni evidenci o BPP. S tem se zagotavlja enotno izvajanje predlagane omejitve na območju Republike Slovenije in preprečuje, da bi prosilec pridobil BPP pri drugem pristojnem organu za BPP, čeprav še ni poravnal zapadlih obveznosti iz predhodno dodeljene BPP.

S predlaganim novim tretjim odstavkom se določa izjema za osebe, ki jim je bilo odobreno obročno plačilo oziroma imajo sklenjen pisni dogovor o obročnem vračilu sredstev BPP. Izključitveni razlog se ne uporablja, dokler oseba redno izpolnjuje dogovorjene obveznosti in terjatev še ni bila predana v davčno izvršbo. S tem se spodbuja prostovoljno in redno poravnavanje obveznosti ter upošteva položaj oseb, ki obveznosti ne morejo poravnati v enkratnem znesku.

S predlaganim novim četrtem odstavkom se določa izjema od izključitvenega razloga iz drugega odstavka tega člena za primere, ko bi zavrnitev BPP prosilcu dejansko onemogočila učinkovito uresničevanje pravice do sodnega varstva. Pristojni organ za BPP pri tej presoji upošteva zlasti naravo in nujnost zadeve, višino neporavnane obveznosti, materialni položaj prosilca ter druge okoliščine konkretnega primera.

Določba predstavlja korektiv splošnega pravila o nedodelitvi BPP osebam z neporavnanimi zapadlimi obveznostmi iz predhodno dodeljene BPP. Namenjena je izjemnim primerom, v katerih bi avtomatična uporaba izključitvenega razloga glede na okoliščine konkretnega primera povzročila nesorazmeren poseg v pravico do sodnega varstva iz 23. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a, 92/21 – UZ62a in 98/25 – UZ74a; v nadaljnjem besedilu: Ustava). Obstoj neporavnane obveznosti zato praviloma še vedno preprečuje ponovno dodelitev BPP, izjema pa omogoča njeno dodelitev, kadar je to nujno za zagotovitev učinkovitega dostopa do sodnega varstva.

K 6. členu:

S predlagano spremembo 12. člena ZBPP se možnost dodelitve izredne brezplačne pravne pomoči razširja tudi na prosilce, ki so upravičeni do varstvenega dodatka. Po veljavni ureditvi se izredna BPP dodeli prosilcu, ki je upravičenec do denarne socialne pomoči (v nadaljnjem besedilu DSP) in izpolnjuje pogoje za dodelitev BPP iz 24. člena ZBPP. Pri takem prosilcu se materialni položaj v postopku dodelitve BPP ne ugotavlja ponovno, saj je bil že ugotovljen v postopku odločanja o DSP s strani pristojnega centra za socialno delo.

Varstveni dodatek je tako kot DSP pravica iz javnih sredstev, pri kateri se upravičenost ugotavlja ob upoštevanju materialnega položaja upravičenca. Namenjen je osebam, ki si zaradi okoliščin, na katere ne morejo vplivati, ne morejo zagotoviti zadostne materialne varnosti. Zato ni utemeljenega razloga, da bi morala strokovna služba za BPP pri prosilcu, ki je že upravičen do varstvenega dodatka, njegov materialni položaj za potrebe dodelitve BPP ponovno ugotavljati. S predlagano spremembo se zato upravičenci do varstvenega dodatka glede načina ugotavljanja materialnega položaja za namen izredne BPP izenačujejo z upravičenci do DSP.

Po predlaganem drugem odstavku bo strokovna služba za BPP podatke o upravičenosti do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka preverila po uradni dolžnosti v centralni zbirki podatkov o prejemnikih teh pravic, ki se vodi po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. Na podlagi neposrednega in brezplačnega elektronskega dostopa bo preverila podatek o obstoju pravice, obdobju njenega prejemanja in številki zadeve, v kateri je bila pravica dodeljena. S tem se zagotavljata hitrejša odločanja o prošnji za BPP in manjša administrativna obremenitev prosilca.

K 7. členu:

S predlagano dopolnitvijo drugega odstavka 13. člena ZBPP se uvaja nov zakonski termin »zgornja dohodkovna meja«. Dohodkovni cenzus za pridobitev pravice do BPP, določen v drugem odstavku 13. člena ZBPP, bo po predlagani ureditvi predstavljal zgornjo dohodkovno mejo, medtem ko se spodnja dohodkovna meja določa v novem 13.a členu ZBPP. Namen uvedbe obeh dohodkovnih meja je omogočiti bolj postopen prehod med celotnim kritjem stroškov BPP iz javnih sredstev in položajem, ko prosilec zaradi svojega materialnega položaja do BPP ni več upravičen.

Po predlagani ureditvi v novem tretjem odstavku bo prosilec, katerega lastni dohodek oziroma lastni dohodek družine ne bo presegal spodnje dohodkovne meje iz 13.a člena ZBPP ob izpolnjevanju drugih zakonskih pogojev upravičen do celotne zagotovitve sredstev za kritje stroškov pravne pomoči in oprostitve plačila stroškov sodnega postopka.

Nov četrti odstavek ureja položaj prosilcev, katerih dohodek presega spodnjo, ne presega pa zgornje dohodkovne meje. Ti prosilci so upravičeni do delne BPP, pri kateri se del stroškov krije iz javnih sredstev, preostali del pa krije upravičenec sam. Način določitve deleža kritja iz javnih sredstev in prispevka upravičenca ureja nov 13.b člen ZBPP. S tem se odpravlja izrazit učinek sedanjega sistema »vse ali nič«, pri katerem lahko že manjše preseganje dohodkovnega cenzusa povzroči izgubo pravice do BPP.

Z novim petim odstavkom se izrecno določa, da prosilec, katerega lastni dohodek oziroma lastni dohodek družine presega zgornjo dohodkovno mejo, do BPP po materialnem kriteriju ni upravičen. Gre za jasno normativno razmejitev treh položajev: celotnega kritja BPP, delnega kritja BPP in neupravičenosti do BPP zaradi preseganja zgornje dohodkovne meje.

S predlaganim novim šestim odstavkom se po vzoru ureditve na področju socialnovarstvenih prejemkov poudarja tudi osebna odgovornost prosilca za njegov materialni položaj. Do BPP tako praviloma ne bo upravičen prosilec, katerega materialni položaj je posledica razlogov, na katere je mogel oziroma lahko vpliva, ali ki brez utemeljenega razloga zavrača, se izogiba ali opušča aktivnosti, s katerimi bi lahko izboljšal svoj materialni položaj oziroma materialni položaj svoje družine. Izhodiščni namen te določbe je preprečiti, da bi se javna sredstva zagotavljala osebam, ki bi se lahko slabšemu materialnemu položaju z razumnim in pričakovanim ravnanjem izognile.

Nov sedmi odstavek primeroma določa okoliščine, ki lahko kažejo na takšno ravnanje. Med njimi je neprijavljenost prosilca ali njegovega zakonca oziroma zunajzakonskega partnerja pri pristojnem organu za zaposlovanje, kadar bi se po predpisih, ki urejajo trg dela, lahko štel za brezposelno osebo. Upoštevajo pa se lahko tudi druge okoliščine in ravnanja prosilca ali njegovih družinskih članov, ki bi lahko vplivala na drugačno presojo njihovega materialnega položaja. Presoja mora biti opravljena glede na okoliščine konkretnega primera in ne avtomatično zgolj na podlagi obstoja posamezne okoliščine. S tem se omogoča upoštevanje okoliščin posameznega primera, iz katerih izhaja, da bi prosilec ali njegovi družinski člani lahko vplivali na svoj materialni položaj.

Predlagan nov osmi odstavek zato predstavlja korektiv navedene ureditve. Pristojnemu organu za BPP omogoča, da ob upoštevanju posebnih okoliščin posameznega primera BPP dodeli tudi, kadar so podane okoliščine iz šestega ali sedmega odstavka. S tem se preprečuje, da bi uporaba navedenih omejitev v posameznem primeru povzročila nesorazmeren rezultat, in se omogoča individualna presoja položaja prosilca.

K 8. členu:

S predlaganim novim 13.a členom ZBPP se določa način izračuna spodnje dohodkovne meje, ki predstavlja mejo med celotnim in delnim kritjem stroškov BPP. Z uvedbo spodnje dohodkovne meje se določa dohodkovna raven, do katere se upravičencu BPP še naprej zagotavlja v celoti iz javnih sredstev. Ob preseganju te meje se uporabi sistem delnega kritja stroškov BPP oziroma soprispjevka upravičenca iz novega 13.b člena ZBPP. Spodnja dohodkovna meja tako predstavlja izhodišče za postopno prehajanje od celotnega kritja stroškov BPP k delnemu kritju.

Za izračun spodnje dohodkovne meje se uvaja sistem ponderiranja družinskih članov, ki omogoča, da se pri določitvi dohodkovne meje upoštevata velikost in sestava družine. Spodnja dohodkovna meja se določi tako, da se 200 odstotkov osnovnega zneska minimalnega dohodka pomnoži z vsoto ponderjev, določenih glede na sestavo družine. Za samsko osebo oziroma prvo odraslo osebo v družini se določa ponder 0,80, za drugo odraslo osebo ponder 0,57, za otroka oziroma pastorka, ki ga je prosilec dolžan preživljati, ponder 0,59, za otroka, ki je dodeljen v skupno varstvo in vzgojo, ponder 0,30, za otroka, ki živi v enostarševski družini po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, pa ponder 0,77. Višji ponder za otroka, ki živi v enostarševski družini, upošteva poseben materialni položaj takšne družine, pri čemer se obstoj enostarševske družine presoja po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.

Sistem ponderiranja se zgleduje po načinu upoštevanja sestave družine na področju socialnovarstvenih prejemkov, pri čemer so ponderji za potrebe sistema BPP določeni samostojno, ob upoštevanju namena BPP ter predlaganega razmerja med spodnjo in zgornjo dohodkovno mejo. Ponder 0,80 za samsko osebo oziroma prvo odraslo osebo v družini ob upoštevanju 200 odstotkov osnovnega zneska minimalnega dohodka pomeni, da spodnja dohodkovna meja za samsko osebo znaša 160 odstotkov osnovnega zneska minimalnega dohodka.

Krog družinskih članov se določi po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, in sicer po 10. in 11. členu Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19, 189/20 – ZFRO, 54/22 – ZUPŠ-1, 76/23 – ZŠolPre-1B, 122/23 – ZŠtip-1C, 22/25 – ZZZRO-1, 40/25 – ZINR, 90/25 – ZPIZ-2O in 12/26 – ZSDP-1H; v nadaljnjem besedilu: ZUPJS). Pri tem se za drugo odraslo osebo, za katero se upošteva ponder 0,57, šteje le zakonec oziroma oseba, s katero prosilec živi v zunajzakonski skupnosti, ki je po 4. členu Družinskega zakonika (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C, 200/20 – ZOOMTVI, 94/22 – odl. US, 94/22 – odl. US, 5/23 in 34/24 – odl. US) v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo.

Posebej se ureja položaj otroka, o varstvu in vzgoji katerega še ni bilo odločeno. Zanj se ponder 0,30 uporabi, kadar prosilec uveljavlja BPP za začetek ali vodenje postopka, v katerem se odloča o varstvu in vzgoji tega otroka, ter tudi v drugih postopkih, za katere uveljavlja BPP, dokler postopek odločanja o varstvu in vzgoji otroka še teče. Ureditev sledi stališču sodne prakse, da se po razpadu življenjske skupnosti staršev in do odločitve oziroma sporazuma o varstvu in vzgoji otrok pri ugotavljanju materialnega položaja ne more šteti kot družinski član v celoti pri obeh starših (sodba Upravnega

sodišča Republike Slovenije I U 1731/2024-11). S tem se za navedeno prehodno obdobje jasno določa način upoštevanja otroka in zagotavlja enotna uporaba določbe v postopkih odločanja o BPP.

S predlaganim novim 13.b členom ZBPP se ureja obseg kritja stroškov BPP za upravičence, katerih lastni dohodek oziroma lastni dohodek družine presega spodnjo dohodkovno mejo iz 13.a člena ZBPP, ne presega pa zgornje dohodkovne meje iz drugega odstavka 13. člena ZBPP. Takemu upravičencu se zagotovi delno kritje stroškov pravne pomoči in delna oprostitve plačila stroškov sodnega postopka, preostali del teh stroškov pa krije sam.

Predlagana ureditev omogoča bolj postopen prehod med celotnim kritjem stroškov BPP iz javnih sredstev in položajem, ko prosilec zaradi preseganja zgornje dohodkovne meje do BPP po materialnem kriteriju ni več upravičen. Namesto sedanje ureditve, pri kateri preseganje dohodkovnega cenusa pomeni izgubo upravičenosti do BPP, se za prosilce, katerih dohodek je med spodnjo in zgornjo dohodkovno mejo, uvaja delno kritje stroškov iz javnih sredstev ob hkratnem prispevku upravičenca.

Za upravičenca, ki je samska oseba, se določa enoten delež, in sicer se mu zagotovi kritje 80 % stroškov pravne pomoči in oprostitve plačila 80 % stroškov sodnega postopka, preostalih 20 % teh stroškov pa krije sam.

Za upravičence, ki imajo družino, se zaradi različnih spodnjih dohodkovnih mej glede na velikost in sestavo družine delež kritja določa v štirih razredih glede na položaj lastnega dohodka družine med spodnjo in zgornjo dohodkovno mejo. Ugotovi se, kolikšen del razlike med spodnjo in zgornjo dohodkovno mejo predstavlja znesek, za katerega lastni dohodek družine presega spodnjo dohodkovno mejo. Glede na tako ugotovljeni delež se določita delež kritja stroškov pravne pomoči in oprostitve plačila stroškov sodnega postopka ter delež prispevka upravičenca. Delež kritja iz javnih sredstev in delež prispevka upravičenca sta določena v tabeli in razdeljena v štiri razrede.

S predlaganim petim odstavkom se določa, da se delež kritja stroškov pravne pomoči in oprostitve plačila stroškov sodnega postopka iz javnih sredstev ter delež prispevka upravičenca določita v odločbi o dodelitvi BPP. S tem se zagotavlja, da sta obseg kritja iz javnih sredstev in obveznost upravičenca jasno določena že ob dodelitvi BPP.

S predlaganim šestim odstavkom se določa, da upravičenec krije stroške pravne pomoči in stroške sodnega postopka v višini svojega prispevka. Stroške pravne pomoči v višini tega prispevka plača neposredno izvajalcu BPP, glede stroškov sodnega postopka pa je v deležu kritja iz javnih sredstev oproščen njihovega plačila.

K 9. členu:

S predlagano dopolnitvijo 22. člena ZBPP se tudi pri izjemni BPP uvaja prispevek upravičenca k stroškom BPP. Upravičencu do izjemne BPP se zagotovi kritje 50 % stroškov pravne pomoči in oprostitve plačila 50 % stroškov sodnega postopka, preostalih 50 % teh stroškov pa krije sam.

Izjemna BPP je posebna oblika BPP, ki se lahko dodeli ne glede na določbe zakona o materialnem položaju prosilca in njegove družine, če prosilec izpolnjuje vsebinske pogoje iz 24. člena ZBPP in so podane okoliščine, ki jih za dodelitev izjemne BPP določa 22. člen ZBPP. Ker se izjemna BPP lahko dodeli tudi prosilcem, katerih dohodek presega sicer določeno dohodkovno mejo za upravičenost do BPP, se predlaga, da tudi ti upravičenci del stroškov BPP krijejo sami.

Predlagana ureditev sledi načelu, da se obseg kritja stroškov iz javnih sredstev prilagaja materialnemu položaju upravičenca. Pri redni BPP se po predlaganem 13.b členu ZBPP delež kritja iz javnih sredstev znižuje glede na materialni položaj upravičenca, pri čemer najnižji delež kritja znaša 50 %. Ker je izjemna BPP namenjena tudi osebam, katerih dohodek presega zgornjo dohodkovno mejo za upravičenost do redne BPP, se tudi pri izjemni BPP določa 50-odstotni delež kritja iz javnih sredstev. Do izjemne BPP so lahko upravičene le osebe, pri katerih so podane posebne okoliščine iz drugega odstavka 22. člena ZBPP in ki izpolnjujejo vsebinske pogoje iz 24. člena ZBPP.

S predlagano ureditvijo se ohranja namen izjemne BPP, ki osebam v posebnih življenjskih okoliščinah omogoča dostop do sodnega varstva tudi v primerih, ko zaradi svojega materialnega položaja ne izpolnjujejo pogojev za redno BPP, hkrati pa se ob upoštevanju njihovega materialnega položaja določa tudi njihova udeležba pri kritju stroškov pravne pomoči in stroškov sodnega postopka.

K 10. členu:

S predlagano spremembo prvega odstavka 30. člena ZBPP se spreminja način izbire izvajalca BPP. Prosilec bo lahko odvetnika praviloma izbral s seznama, ki ga za posamezen območni zbor pristojnemu organu za BPP predloži Odvetniška zbornica Slovenije. Sezname se bodo vodili ločeno za šest različnih pravnih področij, in sicer za kazenske, prekrškovne, civilne, družinske, delovne in socialne zadeve ter upravne spore, kar bo omogočilo, da prosilec odvetnika izbere s seznama, ki ustreza pravnemu področju zadeve, za katero uveljavlja BPP.

Predlagana ureditev prosilcu hkrati omogoča, da izbere tudi odvetnika, ki ni na nobenem od navedenih seznamov, če se je ta predhodno strinjal z izvajanjem BPP v konkretni zadevi. S tem se prosilcu tudi v takem primeru ohranja možnost izbire odvetnika, hkrati pa se s predhodnim soglasjem zagotavlja, da je izbrani odvetnik pripravljen izvajati BPP v konkretni zadevi.

S predlaganim novim drugim odstavkom 30. člena ZBPP se določa, da če prosilec izbere odvetnika iz drugega območnega zbora, se temu odvetniku iz naslova BPP ne krijejo prevozní stroški in urnina za odsotnost iz pisarne v času potovanja. Te stroške v dogovoru z izbranim odvetnikom krije prosilec sam. Namen takšne ureditve je omejiti dodatne ali nepotrebne proračunske izdatke iz naslova BPP, ki nastanejo zaradi prosilčeve izbire odvetnika iz drugega območnega zbora, pri čemer se prosilcu sama možnost izbire takšnega odvetnika ne omejuje.

S predlaganim novim tretjim odstavkom 30. člena ZBPP se določa izjema od tega pravila za primere, ko postopek, za katerega je bila BPP dodeljena, teče pred sodiščem zunaj območja krajevné pristojnosti sodišča, katerega pristojni organ za BPP odloča oziroma je odločal o prošnji za BPP, ali ko je bila zadeva prenesena na takšno sodišče. V teh primerih se prevozní stroški in urnina za odsotnost iz pisarne v času potovanja izbranemu odvetniku krijejo iz naslova BPP. Takšna izjema je utemeljena s tem, da postopek že zaradi kraja njegovega vodenja poteka zunaj območja sodišča, pri katerem deluje pristojni organ za BPP, zato omejitev kritja navedenih stroškov ni utemeljena zgolj zato, ker izbrani odvetnik pripada drugemu območnemu zboru.

Zaradi uvedbe ločenih seznamov odvetnikov glede na pravno področje zadeve se ustrezno spreminja tudi določba, ki ureja določitev odvetnika po uradni dolžnosti. Če prosilec odvetnika ne izbere sam, ga pristojni organ za BPP določi po abecednem redu s seznama, ki ustreza pravnemu področju zadeve, za katero se BPP dodeljuje. S tem se zagotavlja, da se razvrstitev odvetnikov po posameznih pravnih področjih upošteva tako pri izbiri odvetnika s strani prosilca kot pri njegovi določitvi po uradni dolžnosti.

K 11. členu:

S predlagano spremembo 32. člena se celoviteje določajo način vložitve prošnje za dodelitev BPP, podatki, ki jih mora prošnja vsebovati, izjave prosilca ter uporaba obrazca za vložitev prošnje za BPP. S predlaganim prvim odstavkom se določa, da prosilec prošnjo za dodelitev brezplačne pravne pomoči vloži pisno. Prošnjo lahko vloži v fizični ali elektronski obliki v skladu z drugim odstavkom 63. člena ZUP.

V drugem odstavku se določajo podatki, ki jih mora vsebovati prošnja. Poleg identifikacijskih podatkov prosilca in njegovih družinskih članov se zaradi lažjega in hitrejšega komuniciranja s prosilcem določata tudi številka mobilnega telefona in elektronski naslov, če prosilec z njima razpolaga. Prosilec navede tudi naslov varnega elektronskega predala, če ga ima. Če prosilec navede elektronski naslov oziroma naslov varnega elektronskega predala, se elektronsko vročanje opravi v skladu s 86. in 86.a členom ZUP, zato posebna ureditev elektronskega vročanja oziroma posebno soglasje prosilca v tem zakonu nista potrebna. V skladu z drugim odstavkom 86. člena ZUP se šteje, da je prosilec sporočil naslov elektronskega predala tudi, če je z njega poslal prošnjo. Če prošnja, poslana z elektronskega naslova, ne vsebuje navedbe naslova elektronskega predala, pristojni organ za BPP prosilcu na elektronski naslov, s katerega je bila prošnja poslana, pošlje obvestilo, da se mu lahko dokumenti vročajo v elektronski obliki na tem naslovu, dokler ne sporoči, da želi vročanje dokumentov v fizični obliki.

Prošnja mora vsebovati tudi podatke o zadevi, za katero se BPP uveljavlja, vključno s podrobno navedbo razlogov za uvedbo postopka, udeležbo v postopku oziroma vložitev pravnega sredstva. Če postopek že teče, mora prosilec navesti tudi naziv sodišča in opravilno številko zadeve. Navedeni podatki pristojnemu organu za BPP omogočajo identifikacijo zadeve ter presojo izpolnjevanja pogojev za dodelitev brezplačne pravne pomoči. Prosilec mora navesti tudi zahtevano obliko in obseg brezplačne pravne pomoči.

S predlaganim tretjim odstavkom se izrecno določa obveznost prosilca, da zase in za družinske člane, ki se poleg njega upoštevajo pri presoji materialnega položaja, navede podatke o premoženju in bančnih računih v tujini ter o lastništvu zlata, premoženja v investicijskih skladih in drugih finančnih naložbah. Podatke o bančnih računih v tujini mora navesti ne glede na stanje sredstev na njih. Namen določbe je zagotoviti popolno razkritje podatkov, ki so pomembni za pravilno in celovito ugotovitev materialnega položaja prosilca in njegove družine. Obstoj bančnega računa je treba navesti tudi, če na njem ob vložitvi prošnje ni sredstev, stanje sredstev na njem pa se nato upošteva pri presoji materialnega položaja v skladu z določbami tega zakona. Če se po dodelitvi BPP ugotovi, da je prosilec zamolčal podatke o premoženju ali bančnih računih v tujini oziroma druge podatke, ki jih mora navesti po tem členu, se uporabljajo določbe 43. člena ZBPP o neupravičeno prejeti BPP.

Četrti odstavek ureja dodatno obveznost tujca, da navede podatke o svojih dohodkih, drugih prejemkih in premoženjskem stanju ter o dohodkih, drugih prejemkih in premoženjskem stanju oseb, ki se poleg njega upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja. Ti podatki so potrebni zlasti zato, ker jih pristojni organ za BPP praviloma ne more v celoti pridobiti iz uradnih evidenc v Republiki Sloveniji.

S predlaganim petim odstavkom se določajo izjave, ki jih mora vsebovati prošnja. Prosilec mora potrditi, da je navedel vse podatke, ki jih mora navesti po zakonu, ter da je seznanjen z dolžnostjo sporočanja dejstev, okoliščin in njihovih sprememb, ki vplivajo ali bi lahko vplivale na pravico do BPP, njeno obliko, obseg in obdobje prejemanja. Potrditi mora, da je seznanjen s posledicami lažnega prikazovanja ali zamolčanja podatkov in opustitve pravočasnega sporočanja sprememb.

Potrditi mora tudi, da je seznanjen s tem, da odobrena brezplačna pravna pomoč ne pokriva stroškov postopka in dejanskih izdatkov ter nagrade pooblaščenca nasprotne stranke. Prav tako mora potrditi,

da je seznanjen z možnostjo nastanka obveznosti plačila soprispevka ter z obveznostjo povračila sredstev, izplačanih iz naslova brezplačne pravne pomoči, v primerih, določenih v 48. in 49. členu zakona.

Posebej se določa seznanitev prosilca, da se denarna sredstva, prisojena v njegovo korist, razen preživnine in odškodnine za izgubljeno preživljanje zaradi smrti tistega, ki je bil dolžan dajati preživljanje, v skladu z 48. členom zakona nakažejo na fiduciarni račun odvetnika, ki izvaja BPP. Odvetnik iz teh sredstev poravnava obveznost upravičenca do Republike Slovenije in morebitni prispevek iz 13.b člena ZBPP, preostanek pa nakaže upravičencu. Ker je tak način nakazila neposredno določen v 48. členu ZBPP, posebno soglasje prosilca ni potrebno. Prosilec mora za resničnost, točnost in popolnost podatkov, navedenih v prošnji, prevzeti tudi materialno in kazensko odgovornost.

S predlaganim šestim odstavkom se omogoča vložitev prošnje na obrazcu, ki ga ministrstvo objavi na osrednjem spletnem mestu državne uprave. Obrazec vsebuje rubrike za vse zakonsko zahtevane podatke in izjavo prosilca, lahko pa vsebuje tudi rubrike za druge podatke o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembni za odločitev o prošnji. Ker ti drugi podatki niso določeni kot obvezne sestavine prošnje, neizpolnitev takšnih rubrik sama po sebi ne vpliva na njeno popolnost. Prošnja je popolna, če vsebuje podatke in izjavo iz drugega do petega odstavka tega člena.

K 12. členu:

Veljavni drugi odstavek 34. člena ZBPP določa, da pristojni organ za BPP postopa po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, če ZBPP ne določa drugače. Za rok za izdajo odločbe o prošnji za dodelitev brezplačne pravne pomoči se zato uporablja 222. člen ZUP.

Z novim 34.a členom se zaradi posebnosti postopka odločanja o brezplačni pravni pomoči določa poseben rok za izdajo odločbe v posebnem ugotovitvenem postopku. Začetek teka roka se, enako kot po 222. členu ZUP, veže na dan, ko pristojni organ za BPP prejme prošnjo. Takšna ureditev prosilcu in pristojnemu organu zagotavlja jasno in vnaprej določljivo časovno točko začetka teka roka ter preprečuje, da bi bil njegov začetek odvisen od presoje popolnosti prošnje.

Rok za izdajo odločbe se zaradi posebnosti postopka odločanja o brezplačni pravni pomoči podaljšuje z dveh na tri mesece. Pristojni organ za BPP mora praviloma ugotoviti materialni položaj prosilca in njegovih družinskih članov, po uradni dolžnosti pridobiti podatke iz več uradnih evidenc in drugih virov ter presoditi pogoje, povezane z zadevo, za katero se brezplačna pravna pomoč uveljavlja. Če sodni postopek že teče, mora pogosto pridobiti tudi sodni spis oziroma podatke iz njega, pred izdajo zavrnilne odločbe pa mora prosilcu omogočiti, da se izjavi o ugotovljenih dejstvih in okoliščinah.

Kljub določitvi trimesečnega roka mora pristojni organ za BPP odločbo izdati čim prej. Trimesečni rok pomeni skrajni rok in organu ne omogoča, da bi z odločitvijo čakal do njegovega izteka, če je dejansko stanje že pred tem dovolj razjasnjeno.

Če zaradi zahtevnosti ugotovitvenega postopka ali razlogov na strani prosilca ali pristojnega organa za BPP odločbe ni mogoče izdati v trimesečnem roku, se lahko rok podaljša za največ dva meseca. Podaljšanje ni avtomatično, temveč mora temeljiti na konkretnih okoliščinah posamezne zadeve. O podaljšanju in razlogih zanj mora pristojni organ za BPP prosilca obvestiti pred iztekom osnovnega roka. Najdaljši skupni rok za izdajo odločbe tako znaša pet mesecev.

Rok za izdajo odločbe ne teče v času prekinitve postopka in v drugih primerih, v katerih po ZUP rok za izdajo odločbe ne teče.

Določbe 34.a člena se ne uporabljajo za odločanje o BPP po 7.a in 36. členu ZBPP. V teh primerih je zaradi narave in nujnosti procesnega dejanja oziroma zadeve potrebno odločanje v krajših rokih oziroma takojšnje zagotavljanje BPP, zato splošni roki iz tega člena niso primerni. Za odločanje po 7.a členu se uporabljajo posebna pravila in roki, določeni v navedenem členu, pri nujni BPP po 36. členu pa mora pristojni organ za BPP o njeni dodelitvi odločiti nemudoma oziroma pravočasno, da prosilec ne zamudi roka za opravo pravnega dejanja.

K 13. členu:

S predlagano spremembo prvega odstavka 38. člena ZBPP se izrecno opredeljuje, da se Državnemu odvetništvu Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu Državno odvetništvo) vročajo le odločbe o dodelitvi BPP (ne pa tudi odločbe v ostalih primerih, na primer, ko je prošnja za BPP zavrnjena ali zavržena). Namen posebnega pooblastila Državnemu odvetništvu za vložitev tožbe v upravnem sporu iz četrtega odstavka 34. člena ZBPP je omogočiti izpodbijanje odločbe o dodelitvi BPP zaradi varstva premoženjskih pravic Republike Slovenije oziroma proračunskih sredstev. Za vložitev tožbe zoper druge odločbe o BPP, kadar bi bil ogrožen javni interes, ima Državno odvetništvo že splošno pooblastilo v 11. členu Zakona o državnem odvetništvu (Uradni list RS, št. 23/17).

Hkrati se v prvem odstavku 38. člena ZBPP izraz »pravobranilec« nadomešča z izrazom »odvetnik«, s čimer se odpravlja zastarela terminologija in besedilo določbe terminološko usklajuje.

Z novim tretjim odstavkom se določa obveznost odvetnika, ki izvaja BPP, da ob prvem procesnem dejanju po dodelitvi BPP stranki obvesti sodišče o dodeljeni BPP. Prvo procesno dejanje je lahko tudi dejanje, s katerim se sodni postopek začne. Če je BPP dodeljena za sodni postopek, ki že teče, mora odvetnik sodišče o dodeljeni BPP obvestiti ob prvem procesnem dejanju, ki ga opravi po njeni dodelitvi. Obveznost odvetnika je določena poleg obveznosti upravičenca iz drugega odstavka 38. člena ZBPP in predstavlja dodatno zagotovilo, da bo sodišče pravočasno seznanjeno z dodeljeno BPP. Pravočasna seznanjenost sodišča z dodeljeno BPP je pomembna zlasti pri odločanju o stroških postopka. Sodišče mora pri odločitvi o stroških upoštevati dejstvo, da je bila stranki dodeljena BPP in da so bili stroški pravne pomoči oziroma drugi stroški v določenem obsegu kriti iz sredstev BPP. Če sodišče s tem ni seznanjeno, lahko odloči, da mora nasprotna stranka stroške povrniti neposredno upravičencu do BPP, čeprav so bili ti stroški kriti iz proračunskih sredstev. Takšna odločitev lahko oteži oziroma onemogoči učinkovito povračilo teh sredstev v proračun Republike Slovenije.

Zaradi pomena pravočasne seznaitve sodišča se določa tudi posledica opustitve navedene obveznosti. Če odvetnik sodišča o dodeljeni BPP ne obvesti ob prvem procesnem dejanju po njeni dodelitvi, ni upravičen do plačila storitev BPP, opravljenih do dneva, ko sodišče obvesti o dodelitvi BPP. Posledica je tako omejena na obdobje neizpolnjevanja obveznosti obveščanja in odvetniku ne odvzema pravice do plačila storitev, opravljenih po tem, ko je sodišče ustrezno obvestil. S tem se zagotavljajo dosledno in pravočasno izpolnjevanje obveznosti obveščanja, varstvo proračunskih sredstev ter sorazmernost posledice kršitve.

K 14. členu:

S predlaganim novim sedmim odstavkom 40. člena ZBPP se za primere, ko je bila BPP dodeljena za postopek pred sodiščem, posebej določa začetek teka roka za odločitev o končnem obračunu storitev BPP. Rok začne teči, ko strokovna služba za BPP prejme popolno napotnico in pravnomočno odločbo sodišča o stroških postopka. Če je popolno napotnico prejela pred pravnomočno odločbo sodišča o stroških postopka, začne rok teči z dnem prejema te odločbe, če jo prejme pozneje, pa z dnem prejema popolne napotnice.

Pravnomočna odločitev sodišča o stroških postopka in popolna napotnica sta potrebni podlagi za odločitev pristojnega organa za BPP o končnem obračunu storitev BPP. Čeprav pristojni organ za BPP pri odločanju o stroških izvajalca BPP ni neposredno vezan na odločitev sodišča o stroških postopka, mora biti za pravilno odločitev o končnem obračunu seznanjen s pravnomočno odločitvijo sodišča o stroških. Šele z njeno pravnomočnostjo je dokončno znano, kako je sodišče odločilo o povrnitvi stroškov postopka med strankami, kar je pomembno tudi za nadaljnje uveljavljanje povračila sredstev, izplačanih iz naslova BPP.

S predlagano ureditvijo se preprečuje, da bi rok za odločitev o končnem obračunu začel teči, preden bi strokovna služba za BPP razpolagala s popolno napotnico in pravnomočno odločbo sodišča o stroških postopka. S tem se pristojnemu organu za BPP omogoča, da o končnem obračunu odloči na podlagi popolne dokumentacije ter celovito in pravilno ugotovi stroške BPP.

K 15. členu:

Predlagana sprememba prvega odstavka 46. člena ZBPP je posledica novega številčenja odstavkov 30. člena ZBPP. Ker dosednji šesti odstavek 30. člena postane osmi odstavek, se ustrezno popravi notranji sklic. Sprememba je redakcijske narave in ne posega v vsebino določbe.

Z novim petim odstavkom se določa obveznost sodišča, da po pravnomočnem končanju sodnega postopka pristojnemu organu za BPP pošlje odločbo, s katero je bil sodni postopek končan, opremljeno s potrdilom o pravnomočnosti. Če odločba vsebuje obveznost, ki jo je mogoče prisilno izvršiti, mora biti opremljena tudi s potrdilom o izvršljivosti. Vsaka odločba, s katero se sodni postopek pravnomočno konča, namreč ni nujno tudi izvršljiva. Če je bilo o povrnitvi stroškov sodnega postopka odločeno s posebno odločbo, mora sodišče pristojnemu organu za BPP poslati tudi to odločbo, opremljeno s potrdilom o pravnomočnosti in izvršljivosti.

S tem se zagotavlja, da je pristojni organ za BPP neposredno in pravočasno seznanjen s pravnomočnim izidom sodnega postopka in odločitvijo o povrnitvi stroškov sodnega postopka. Navedene odločbe potrebuje za pravočasno uvedbo in vodenje postopkov povračila sredstev, izplačanih iz naslova BPP po 46., 48. in 49. členu zakona ter za njihovo plačilo oziroma izterjavo v korist proračuna Republike Slovenije. Predlagana ureditev omogoča, da pristojni organ za BPP potrebne odločbe pridobi neposredno od sodišča in lahko brez nepotrebnega odlašanja izvede nadaljnja dejanja, namenjena učinkovitejšemu povračilu izplačanih sredstev in varstvu proračunskih sredstev.

K 16. členu:

S predlaganim novim drugim odstavkom 48. člena ZBPP se posebej ureja upoštevanje premoženja, ki upravičencu do BPP pripade v postopku delitve skupnega premoženja. Pri ugotavljanju materialnega položaja ob dodelitvi BPP se namreč ne upošteva vrednost tistega skupnega premoženja, ki je predmet delitve v sodnem postopku, saj deleži skupnih lastnikov na tem premoženju še niso določeni, posamezni skupni lastnik pa ne more samostojno razpolagati s posamezno stvarjo iz skupnega premoženja ali z nedoločenim deležem na njem. Po delitvi skupnega premoženja, ko je ugotovljeno, katero premoženje oziroma kakšen delež na njem pripade posameznemu upravičencu, pa lahko ta s tako pridobljenim premoženjem samostojno razpolaga.

Z delitvijo skupnega premoženja upravičenec do BPP sicer ne pridobi premoženja, na katerem pred tem ne bi imel premoženjskih upravičenj, saj je imel na skupnem premoženju že prej skupno lastninsko pravico. Spremeni pa se njegova možnost razpolaganja s tem premoženjem. Zato se za potrebe 48. člena ZBPP določa, da se od trenutka, ko upravičenec pridobi razpolagalno pravico na premoženju, ki

mu pripade v postopku delitve skupnega premoženja, to premoženje šteje kot pridobitev premoženja po prvem odstavku tega člena. S tem se omogoča, da se pri presoji obveznosti upravičenca do povračila stroškov BPP upošteva tudi premoženje, s katerim po končanem postopku delitve lahko samostojno razpolaga. Veljavna ureditev tega položaja posebej ne ureja, zaradi česar se tako premoženje pri povračilu stroškov BPP ni ustrezno upoštevalo, čeprav je bil postopek, v katerem je bilo skupno premoženje razdeljeno, financiran iz sredstev BPP.

Pri tem se ne upošteva celotna vrednost premoženja, ki upravičencu pripade v postopku delitve skupnega premoženja. Kot pridobitev premoženja po prvem odstavku 48. člena ZBPP se šteje le del vrednosti tega premoženja, ki presega 48 osnovnih zneskov minimalnega dohodka. Gre za posebno varovano vrednost premoženja, določeno za potrebe te ureditve, s katero se zagotavlja, da obveznost povračila stroškov BPP ne nastane že zaradi vsake pridobitve razpolagalne pravice na premoženju iz naslova delitve skupnega premoženja.

Posebej se ureja tudi stanovanje oziroma stanovanjska hiša, v katerem upravičenec oziroma njegova družina dejansko prebiva in ima prijavljeno stalno prebivališče. Pri takšni nepremičnini se upošteva le del njene vrednosti, ki presega mejno vrednost primerne stanovanja po predpisih, ki urejajo socialnovarstvene prejemke. Na ta način se tudi pri naknadnem upoštevanju premoženja iz naslova delitve skupnega premoženja ohranja varstvo stanovanja oziroma stanovanjske hiše, ki upravičencu in njegovi družini zagotavlja bivanje.

S predlaganim novim sedmim odstavkom 48. člena ZBPP se uvaja učinkovitejši način zagotavljanja povračila stroškov BPP v primerih, ko sodišče upravičencu do BPP z odločbo prisodi denarna sredstva. Sodišče v takem primeru v odločbi določi, da se prisojena denarna sredstva nakažejo na fiduciarni račun odvetnika, ki izvaja BPP. S tem se zagotovi, da se sredstva, iz katerih je mogoče poravnati obveznosti upravičenca iz naslova BPP, ne nakažejo neposredno upravičencu, še preden so te obveznosti poravnane. Navedena ureditev se ne uporablja za prisojeno preživnino ali odškodnino za izgubljeno preživljanje zaradi smrti tistega, ki je bil dolžan dajati preživljanje, saj upravičenec v skladu s tretjim odstavkom 48. člena ZBPP ob pridobitvi teh sredstev ni dolžan povrniti stroškov BPP.

S predlaganim novim osmim odstavkom se zaradi hitrega poplačila obveznosti upravičenca ter čim krajšega zadržanja denarnih sredstev na fiduciarnem računu določa, da mora pristojni organ za BPP o obveznosti upravičenca do povračila stroškov BPP po tem členu odločiti v 30 dneh od prejema pravnomočne in izvršljive odločbe sodišča iz prejšnjega odstavka. Ker mora odvetnik pri razpolaganju s sredstvi na fiduciarnem računu upoštevati višino obveznosti upravičenca do Republike Slovenije, se določa tudi, da se odločba pristojnega organa za BPP vroči odvetniku, ki izvaja BPP.

S predlaganim novim devetim odstavkom se določa vrstni red poplačila iz denarnih sredstev, nakazanih na fiduciarni račun odvetnika. Odvetnik iz teh sredstev najprej poravna obveznost upavičenca do Republike Slovenije, določeno z odločbo pristojnega organa za BPP, na podlagi 48. člena ZBPP, nato svojo terjatev do upravičenca iz naslova prispevka iz 13.b člena ZBPP, preostanek sredstev pa nakaže upravičencu. Na ta način se zagotavlja učinkovitejše povračilo sredstev, izplačanih iz naslova BPP, hkrati pa se zmanjšuje administrativna obremenitev pristojnih organov za BPP, povezana z naknadno izterjavo teh sredstev. Takšna ureditev je pomembna zlasti v primerih, ko bi bila poznejša izterjava zaradi okoliščin na strani upavičenca otežena ali neuspešna, med drugim tudi kadar upavičenec nima premoženja v Republiki Sloveniji. Prav tako se na ta način odvetniku olajša izterjava soprispevka, ki bi ga moral sicer sam izterjati od upavičenca do BPP.

Da denarna sredstva, ki so last upavičenca do BPP, zaradi dolgotrajnega postopka odločanja pristojnega organa za BPP ne bi ostala na fiduciarnem računu odvetnika nedoločen čas, se določa, da

lahko odvetnik, če odločbe pristojnega organa za BPP ne prejme v 45 dneh od prejema pravnomočne in izvršljive odločbe sodišča, naslednji dan iz prejetih sredstev poplača svojo terjatev do upravičenca iz naslova prispevka iz 13.b člena ZBPP, preostanek sredstev pa nakaže upravičencu. Ta rok pristojnemu organu za BPP poleg 30-dnevnega roka za odločitev omogoča tudi čas, potreben za vročitev odločbe odvetniku, hkrati pa odvetnika razbremeni obveznosti nadaljnjega zadrževanja sredstev, če odločbe v navedenem roku ne prejme.

K 17. členu:

S predlaganim novim 48.a členom ZBPP se enotno ureja zastaranje terjatev Republike Slovenije, ki nastanejo na podlagi 43., 46., 48. in 49. člena ZBPP. Za zastaranje teh terjatev se bodo uporabljale določbe zakona, ki ureja davčni postopek.

Veljavni ZBPP zastaranja teh terjatev ne ureja izrecno, zato se je vprašanje uporabe pravil o zastaranju reševalo v sodni praksi. Pri terjatvah iz 48. člena ZBPP je sodna praksa že zavzela stališče, da se uporabljajo določbe Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19, 66/19, 145/20 – odl. US, 203/20 – ZIUPOPDVE, 39/22 – ZFU-A, 52/22 – odl. US, 87/22 – odl. US, 163/22, 109/23 – odl. US, 131/23 – ZORZFS, 100/24 in 40/25 – ZINR; v nadaljnjem besedilu: ZDavP-2) o zastaranju, vključno s pravili o začetku teka zastaralnega roka, njegovem pretrganju in zadržanju.

Posebej se z novo določbo odpravlja pravna negotovost glede zastaranja terjatev Republike Slovenije po 46. členu ZBPP. Pri teh terjatvah je dolжник nasprotna stranka, ki je v postopku zavezana k povrnitvi stroškov, terjatev do povračila stroškov pa v obsegu izplačanih sredstev BPP pripada Republiki Sloveniji. V sodni praksi se je zastavilo vprašanje, ali se za zastaranje teh terjatev uporabljajo določbe Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631) o zastaranju pravnomočno ugotovljenih terjatev ali določbe ZDavP-2. Vrhovno sodišče Republike Slovenije je glede tega vprašanja dopustilo revizijo.

S predlagano ureditvijo se zato za vse terjatve Republike Slovenije po 43., 46., 48. in 49. členu ZBPP določa enoten zastaralni režim po ZDavP-2. S tem se zagotavlja večja pravna predvidljivost in enotna obravnava terjatev, povezanih s sredstvi BPP. S takšnim predlogom so se na delovni skupini strinjali tako predstavniki Ministrstva za finance kot Finančne uprave Republike Slovenije.

K 18. členu:

S predlagano dopolnitvijo drugega odstavka 52. člena ZBPP se med podatke, ki jih pristojni organ za BPP vodi v evidenci za posamezno zadevo, v kateri je bila dodeljena BPP, dodaja podatek o višini neporavnanih obveznosti upravičenca do BPP do proračuna Republike Slovenije iz naslova BPP.

Dopolnitev je povezana z novo ureditvijo iz 5. člena predlaganega zakona, po kateri se BPP ne dodeli osebi, dokler ni v celoti poravnala zapadlih obveznosti do Republike Slovenije iz naslova sredstev, ki jih je dolžna povrniti na podlagi 43., 48. ali 49. člena ZBPP. Za učinkovito izvajanje te določbe mora biti pristojnim organom za BPP omogočeno preverjanje, ali ima prosilec ob vložitvi nove prošnje za BPP neporavnane zapadle obveznosti iz naslova predhodno dodeljene BPP.

V evidenci se zato ne bo vodil le podatek o prvotno določeni višini obveznosti, temveč podatek o višini neporavnanih obveznosti, ki bo odražal njihovo aktualno stanje. To je pomembno zlasti v primerih, ko je upravičenec svojo obveznost že delno poravnal. Na ta način bo mogoče pri odločanju o novi prošnji

za BPP ugotoviti, ali in v kakšni višini še obstaja neporavnana obveznost iz naslova BPP, ki je relevantna za uporabo omejitve iz drugega odstavka 8. člena ZBPP.

S predlagano dopolnitvijo se tako zagotavlja ustrezna evidenčna podlaga za učinkovito izvajanje nove ureditve glede poravnave obveznosti iz naslova predhodno dodeljene BPP ter omogoča, da pristojni organ za BPP pri odločanju o novi prošnji razpolaga z aktualnim podatkom o višini teh obveznosti.

K 19. členu:

V 19. členu predlagane novele se ureja dokončanje postopkov za dodelitev BPP, ki so bili začeti pred uveljavitvijo tega zakona. Postopki za dodelitev BPP, začeti pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih. To pomeni, da se roki za izdajo odločbe, določeni v novem 34.a členu ZBPP, uporabljajo le za odločanje o prošnjah za dodelitev BPP, vloženih po uveljavitvi tega zakona.

Glede na predlagane spremembe in nove omejitve, ki jih ta zakon uvaja v zvezi z dodelitvijo BPP, je takšna prehodna ureditev namenjena zagotavljanju pravne varnosti prosilcev za BPP, ki so prošnjo za dodelitev BPP vložili pred uveljavitvijo tega zakona. Njihov položaj se bo zato presojal po materialnih in drugih pogojih za dodelitev BPP, ki so veljali ob vložitvi prošnje.

Z drugim odstavkom se določa časovna uporaba spremenjenih 38. in 48. člena ZBPP. Navedeni določbi se uporabljata za BPP, dodeljeno na podlagi prošnje, vložene po uveljavitvi tega zakona. S tem se novi sistem obveščanja sodišča o dodeljeni BPP, nakazovanja prisojenih denarnih sredstev na fiduciarni račun odvetnika in povračila stroškov BPP uporablja za zadeve, v katerih se je postopek dodelitve BPP začel po uveljavitvi nove ureditve. Hkrati se preprečuje poseganje nove ureditve v pravne položaje upravičencev in izvajalcev BPP, ki so nastali na podlagi prošenj, vloženih pred uveljavitvijo tega zakona. S tretjim odstavkom se ureja časovna uporaba novega 48.a člena ZBPP. Novi zastaralni režim se uporablja tudi za terjatve Republike Slovenije, ki so nastale pred uveljavitvijo tega zakona, če do njegove uveljavitve še niso zastarale. Pri določitvi zastaralnega roka se upošteva tudi čas, ki je pretekel pred uveljavitvijo tega zakona. Prehodna ureditev tako ne oživlja že zastaranih terjatev in ne povzroči, da bi zastaralni roki ob uveljavitvi zakona začeli teči znova. Namen določbe je zagotoviti enoten in predvidljiv zastaralni režim za vse še obstoječe terjatve Republike Slovenije iz 43., 46., 48. in 49. člena ZBPP ter s tem povečati pravno varnost dolžnikov in pristojnih organov za BPP.

K 20. členu:

V 20. členu predlagane novele se določajo izvedbeni ukrepi, potrebni za začetek izvajanja spremenjenih določb zakona. Ministrstvo mora obrazec prošnje za dodelitev BPP, usklajen s spremenjenim 32. členom zakona, objaviti na osrednjem spletnem mestu državne uprave najpozneje na dan uveljavitve zakona. Ker spremenjeni 32. člen zakona ne vsebuje več pooblastila ministru, da obrazec predpiše s podzakonskim predpisom, z dnem uveljavitve zakona preneha veljati Pravilnik o obrazcu prošnje za dodelitev brezplačne pravne pomoči (Uradni list RS, št. 105/08).

Odvetniška zbornica Slovenije mora v treh mesecih od uveljavitve zakona pripraviti in pristojnim organom za BPP predložiti sezname odvetnikov, ločene glede na pravna področja, določena v spremenjenem prvem odstavku 30. člena zakona. Trimesečni rok je potreben, da se odvetniki opredelijo glede pravnih področij, na katerih želijo izvajati BPP, ter da odvetniška zbornica na tej podlagi pripravi in predloži ustrezne seznime.

Ker uporaba spremenjenega 30. člena zakona pred vzpostavitvijo novih seznamov ne bi bila mogoča, se ta člen začne uporabljati tri mesece po uveljavitvi zakona. Do takrat se uporablja dosedanja ureditev

iz 30. člena ZBPP. S tem se zagotavlja neprekinjeno določanje izvajalcev BPP in nemoten prehod na novo ureditev.

K 21. členu:

V 21. členu predlagane novele se določa prehodna ureditev upoštevanja nepremičnin pri ugotavljanju materialnega položaja prosilca za BPP po 7.a členu ZBPP, redno BPP po 11. členu ZBPP, izjemno BPP po 22. členu ZBPP in nujno BPP po 36. členu ZBPP. BPP po 7.a členu ZBPP je namenjena osumljencem in obdolžencem v predkazenskem in kazenskem postopku, 11. člen ureja redno BPP, 22. člen izjemno BPP, 36. člen pa nujno BPP. Ker se materialni položaj prosilca ugotavlja tudi pri odločanju o BPP po 7.a členu ZBPP, mora enaka prehodna ureditev vrednotenja nepremičnin veljati tudi v teh primerih. Namen ureditve je omogočiti uporabo aktualnih podatkov o nepremičninah in njihovih aktualnih posplošenih vrednosti ter hkrati preprečiti, da bi prehod na aktualne vrednostne podlage nesorazmerno omejil dostop do BPP.

Posplošene vrednosti nepremičnin se določajo v skladu z Zakonom o množičnem vrednotenju nepremičnin (Uradni list RS, št. 77/17, 33/19, 66/19, 54/23 – odl. US, 100/24 in 1266/26; v nadaljnjem besedilu: ZMVN-1). Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o množičnem vrednotenju nepremičnin (Uradni list RS, št. 100/24; v nadaljnjem besedilu: ZMVN-1C) je v 18. členu določil, da se za potrebe ugotavljanja materialnega položaja oseb oziroma vrednosti nepremičnin na področju uveljavljanja pravic iz javnih sredstev upoštevajo podatki o vrednosti nepremičnin, veljavni na dan 26. marca 2020. Z Zakonom o spremembi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o množičnem vrednotenju nepremičnin (Uradni list RS, št. 1266/26; v nadaljnjem besedilu: ZMVN-1D) je bila uporaba teh podatkov podaljšana do 31. januarja 2028.

V prvem odstavku se določa obdobje uporabe celotne prehodne ureditve iz tega člena. Ta se pri ugotavljanju materialnega položaja prosilca po 7.a, 11., 22. in 36. členu ZBPP uporablja do začetka uporabe sprememb zakona, ki ureja socialnovarstvene prejemke, s katerimi bo predpisana uporaba aktualnih posplošenih vrednosti nepremičnin pri ugotavljanju materialnega položaja pri uveljavljanju pravice do denarne socialne pomoči. V tem obdobju se upoštevajo aktualni podatki o nepremičninah in njihove aktualne posplošene vrednosti, določene po ZMVN-1. Podatki, vezani na stanje na dan 26. marca 2020, namreč ne odražajo več nujno dejanskega premoženjskega položaja prosilca. Po tem datumu so se lahko spremenili lastništvo, površina, namembnost, dejanska raba ali druge okoliščine, ki vplivajo na položaj in vrednost nepremičnine, prosilec pa je lahko nepremičnino pridobil tudi šele po tem datumu.

Izredna BPP po 12. členu ZBPP je iz te ureditve izpuščena, saj se po samem zakonu upravičencem do DSP oziroma varstvenega dodatka izredna BPP dodeli in se njihov materialni položaj v postopku dodelitve BPP ne ugotavlja. Njihov materialni položaj je namreč že presodil pristojni center za socialno delo po pravilih socialnovarstvene zakonodaje.

V drugem odstavku se določa, da se v premoženje ne šteje stanovanje ali stanovanjska hiša, v kateri prosilec dejansko prebiva in ima prijavljeno stalno prebivališče, do vrednosti 120.000 eurov. S tem se tudi ob uporabi aktualnih podatkov in aktualnih posplošenih vrednosti nepremičnin ohranja vrednostni prag 120.000 eurov, ki se uporablja po veljavni socialnovarstveni ureditvi. Na to pravilo se prek 14. člena ZBPP navezuje tudi ugotavljanje materialnega položaja prosilca za BPP.

V tretjem odstavku se za primere, ko vrednost nepremičnine, v kateri prosilec prebiva, presega vrednostni prag 120.000 eurov, določa posebna izjema. BPP se lahko dodeli tudi prosilcu, katerega nepremičnina presega ta vrednostni prag, vendar ne presega 224.800 eurov, če bi bila zavrnitev BPP

glede na okoliščine konkretnega primera očitno nesorazmerna, ker si prosilec s to nepremičnino objektivno ne more zagotoviti sredstev za svoje preživljanje oziroma preživljanje svojih družinskih članov.

Novo vrednotenje in s tem povečanje posplošene vrednosti nepremičnine samo po sebi ne pomeni, da ima prosilec dejansko na voljo dodatna sredstva oziroma da lahko nepremičnino, v kateri prebiva, unovči in si s tem zagotovi sredstva za preživljanje ali kritje stroškov pravne pomoči in sodnega postopka. Po predlagani določbi bo služba za BPP v vsakem konkretnem primeru preverila izpolnjevanje pogojev za uporabo izjeme.

Znesek 224.800 eurov predstavlja zgornjo mejo za uporabo izjeme. Pri njegovi določitvi so bili upoštevani podatki in izračuni Geodetske uprave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu GURS) o povečanju posplošenih vrednosti nepremičnin. Ob upoštevanju uporabljene vrednostne podlage in 100-odstotne rasti vrednostnega indeksa znaša prilagojena vrednost vrednostnega praga 120.000 eurov 224.800 eurov. Ta znesek ni nov splošni vrednostni prag oziroma materialni cenzus za BPP, temveč zgornja meja, do katere je ob izpolnjevanju zakonskih pogojev mogoče uporabiti posebno izjemo.

Posebna izjema se ne uporablja le v primerih, ko je do preseganja vrednostnega praga prišlo zaradi povečanja posplošene vrednosti nepremičnine, temveč tudi, če je prosilec nepremičnino pridobil oziroma postal njen lastnik po 26. marcu 2020, torej po datumu stanja podatkov, ki se začasno še uporabljajo pri ugotavljanju materialnega položaja po socialnovarstveni zakonodaji.

V četrtem odstavku se določajo okoliščine, ki jih pristojni organ za BPP upošteva pri presoji očitne nesorazmernosti iz prejšnjega odstavka. Upoštevajo se zlasti možnost dejanskega razpolaganja z nepremičnino, pravne ali dejanske ovire za njeno unovčenje, čas, potreben za unovčenje, ter vpliv razpolaganja z nepremičnino na zagotavljanje osnovnega bivanja prosilca in njegovih družinskih članov. Naštete okoliščine niso določene izčrpno, zato lahko pristojni organ za BPP upošteva tudi druge okoliščine konkretnega primera, ki so pomembne za presojo, ali si prosilec z nepremičnino objektivno lahko zagotovi sredstva za preživljanje.

V petem odstavku se ureja položaj, ko ima prosilec poleg nepremičnine, v kateri prebiva, tudi drugo nepremičnino. Ta se pri ugotavljanju materialnega položaja upošteva po določbah zakona, ki ureja socialnovarstvene prejemke. Sedmi odstavek 27. člena ZSVarPre omogoča, da se denarna socialna pomoč pod določenimi pogoji dodeli tudi osebi oziroma družini, ki ima nepremičnino oziroma nepremičnine, katerih vrednost presega splošno premoženjsko mejo, vendar ne presega 50.000 eurov. Za potrebe odločanja o BPP se omejitev 50.000 eurov iz sedmega odstavka 27. člena ZSVarPre ne uporablja.

K 22. členu:

V 22. členu predlagane novele se določa, da se novi drugi odstavek 8. člena ZBPP in nova deveta alineja drugega odstavka 52. člena ZBPP začneta uporabljati, ko so zagotovljeni tehnični pogoji za njuno izvajanje.

Novi drugi odstavek 8. člena ZBPP določa, da se BPP ne dodeli osebi, dokler ni v celoti poravnala vseh zapadlih obveznosti do Republike Slovenije iz naslova sredstev, ki jih je dolžna povrniti na podlagi 43., 48. ali 49. člena ZBPP. Za izvajanje te določbe mora biti pristojnemu organu za BPP omogočeno preverjanje, ali ima prosilec neporavnane zapadle obveznosti iz naslova predhodno dodeljene BPP in kolikšna je njihova višina. Podatek o višini neporavnanih obveznosti se z novo deveto alinejo drugega odstavka 52. člena ZBPP dodaja med podatke, ki se vodijo v evidenci o BPP.

Ker je izvajanje navedenih določb medsebojno povezano in zahteva ustrezno tehnično podporo informacijskega sistema, se določa, da se začneta uporabljati, ko bodo zagotovljeni tehnični pogoji za njuno izvajanje.

Ob izpolnitvi tehničnih pogojev bo minister, pristojen za pravosodje, izdal sklep, v katerem bo določil datum, od katerega se bosta navedeni določbi začeli uporabljati. Sklep bo objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije.

K 23. členu:

Za uveljavitev zakona je določen splošni 15-dnevni *vacatio legis*.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO IN DOPOLNJUJEJO

1. člen

Namen brezplačne pravne pomoči po tem zakonu je uresničevanje pravice do sodnega varstva po načelu enakopravnosti, upoštevajoč socialni položaj osebe, ki brez škode za svoje preživljanje in preživljanje svoje družine te pravice ne bi mogla uresničevati.

Za sodno varstvo po tem zakonu se poleg varstva pravic, obveznosti in pravnih razmerij ter varstva pred obtožbami v kazenskih zadevah pred za to ustanovljenimi domačimi in mednarodnimi sodišči štejejo tudi vse oblike izvensodnega poravnavanja sporov, določene z zakonom.

Brezplačna pravna pomoč po tem zakonu pomeni pravico upravičenke oziroma upravičenca (v nadaljnjem besedilu: upravičenec) do celotne ali delne zagotovitve sredstev za pokritje stroškov za pravno pomoč in oprostitev plačila stroškov sodnega postopka.

Vsakdo, ki je pod pogoji po tem zakonu lahko upravičenec do brezplačne pravne pomoči in je v spornem razmerju, si mora prizadevati, da se sporno razmerje reši izvensodno, če so za to zagotovljeni ustrezni pogoji po zakonu.

2. člen

Brezplačna pravna pomoč se dodeli na način, pod pogoji in v skladu z merili, ki jih določa ta zakon.

Brezplačna pravna pomoč se dodeli kot redna, izredna, izjemna ali nujna brezplačna pravna pomoč.

O dodelitvi brezplačne pravne pomoči odloča predsednik okrožnega sodišča oziroma predsednik specializiranega sodišča prve stopnje (v nadaljnjem besedilu: pristojni organ za BPP). Predsednik sodišča lahko za odločanje pooblasti drugega sodnika, ki ima položaj svetnika na okrožnem oziroma specializiranem sodišču.

Strokovne in administrativno-tehnične naloge v zvezi z dodelitvijo brezplačne pravne pomoči opravlja strokovna služba brezplačne pravne pomoči (v nadaljnjem besedilu: strokovna služba za BPP).

8. člen

Brezplačna pravna pomoč po tem zakonu se ne dodeli v naslednjih zadevah:

- zaradi kaznivih dejanj razžalitve, obrekovanja, žaljive obdolžitve in opravljanja, razen če oškodovanec verjetno dokaže, da mu je bila zaradi storitve takih dejanj povzročena pravno priznana škoda;
- zaradi prekrškov po drugem in četrtem odstavku 105., 106. ter 110. člena Zakona o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 156/21 – uradno prečiščeno besedilo, 161/21 – popr., 22/25 in 86/25 – odl. US), prekrškov po 56. členu Zakona o voznikih (Uradni list RS, št. 92/22 – uradno prečiščeno besedilo in 153/22) ter prekrškov po 25. členu Zakona o motornih vozilih (Uradni list RS, št. 75/17 in 92/20 – ZPrCP-E), če je prosilec v dveh letih pred vložitvijo prošnje za brezplačno pravno pomoč kot storilec prekrška že prejel brezplačno pravno pomoč in bil za tovrstno dejanje spoznan kot kriv, razen če je prosilec mladoletnik, če gre za postopek za odreditev nadomestnega zapora ali če to zahteva interes pravičnosti;
- zaradi prekrškov po četrtem odstavku 6. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru (Uradni list RS, št. 70/06, 139/20 in 113/24) ter prekrškov tatvine in poškodovanja tuje stvari po zakonu, ki ureja nujne ukrepe za zagotavljanje javne varnosti, če je prosilec v dveh letih pred vložitvijo prošnje za brezplačno pravno pomoč kot storilec prekrška že prejel brezplačno pravno pomoč in bil za

tovrstno dejanje spoznan kot kriv, razen če je prosilec mladoletnik, če gre za postopek za odreditev nadomestnega zapora ali če to zahteva interes pravičnosti;

- za pravno svetovanje in zastopanje v zadevah, v katerih je bil prosilcu že dodeljen zagovornik po uradni dolžnosti;
- v sporih zaradi znižanja ali ukinitve preživnine, kadar preživninski zavezanec ni poravnal zapadlih obveznosti iz naslova preživnine, razen če jih ni poravnal zaradi okoliščin, na katere nima vpliva;
- v odškodninskih sporih zaradi povrnitve nepremoženjske in premoženjske škode pri žalitvi časti in širjenju neresničnih trditev, razen če oškodovani upravičenec verjetno dokaže, da je to vplivalo na njegov materialni ali družbeni položaj;
- kadar je prosilec dolžnik v izvršilnem postopku, začetem na podlagi izvršilnega naslova po zakonu, ki ureja izvršbo, razen če verjetno izkaže obstoj razlogov za ugovor zoper sklep o izvršbi, ki po določbah zakona, ki ureja izvršbo, preprečujejo izvršbo;
- v upravnih sporih zaradi dodelitve brezplačne pravne pomoči.

12. člen

Izredna brezplačna pravna pomoč se dodeli prosilcu, ki je upravičenec do denarne socialne pomoči in izpolnjuje pogoje za dodelitev brezplačne pravne pomoči iz 24. člena tega zakona.

Podatke o upravičenosti do denarne socialne pomoči, ki vključujejo podatek o obstoju pravice do denarne socialne pomoči, obdobje prejemanja te in številko zadeve, v kateri je bila denarna socialna pomoč dodeljena, preveri strokovna služba za BPP po uradni dolžnosti v centralni zbirki podatkov o prejemnikih denarne socialne pomoči, ki se vodi po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, na podlagi neposrednega in brezplačnega elektronskega dostopa.

Strokovna služba za BPP dostopa do podatkov iz prejšnjega odstavka na podlagi enotne matične številke prosilca.

13. člen

Do brezplačne pravne pomoči je upravičena oseba, ki glede na svoj materialni položaj in glede na materialni položaj svoje družine brez škode za svoje socialno stanje in socialno stanje svoje družine ne bi zmogla stroškov sodnega postopka oziroma stroškov nudenja pravne pomoči.

Šteje se, da je socialno stanje prosilca in njegove družine zaradi stroškov sodnega postopka oziroma stroškov nudenja pravne pomoči ogroženo, če mesečni dohodek prosilca (lastni dohodek) oziroma mesečni povprečni dohodek na člana družine (lastni dohodek družine) ne presega višine dveh osnovnih zneskov minimalnega dohodka, določenega z zakonom, ki ureja socialnovarstvene prejemke.

22. člen

Brezplačna pravna pomoč se lahko, ne glede na določbe tega zakona o materialnem položaju prosilca in njegove družine, dodeli tudi, če prosilec izpolnjuje pogoje iz 24. člena tega zakona in če lastni dohodek prosilca oziroma lastni dohodek družine ne presega višine štirih osnovnih zneskov minimalnega dohodka, določenega z zakonom, ki ureja socialnovarstvene prejemke, premoženje prosilca in njegove družine pa ne presega višine 60 osnovnih zneskov minimalnega dohodka (izjemna brezplačna pravna pomoč).

Izjemna brezplačna pravna pomoč se pod pogoji iz prejšnjega odstavka dodeli v naslednjih primerih:

- zaradi družinskih razmer prosilca, če so stroški za preživljanje družine obremenjeni z izrednimi stroški za potrebno zdravljenje družinskega člana, s stroški za vzdrževanje družinskega člana z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju, s stroški za vzgojo in izobraževanje otrok s prilagojenimi potrebami oziroma drugimi stroški, ki so nastali zaradi višje sile ali zaradi razlogov, ki niso na strani prosilca ali družinskih članov;
- zaradi zdravstvenih razlogov prosilca, če so stroški, ki so povezani z njegovim zdravljenjem, obremenjeni z opravičenimi stroški, ki jih ne krije obvezno zdravstveno zavarovanje, so pa potrebni zaradi njegove stopnje invalidnosti ali druge oblike telesne okvare ali duševne motnje;
- zaradi izrednih finančnih obveznosti, če je prosilcu in njegovi družini nastala izredna finančna obveznost, za katero prosilec ni vedel oziroma z njo ni mogel računati, ker je nastala kot posledica višje sile (npr. potres, poplave,);
- če je pretežni del lastnega dohodka prosilca ali katerega od družinskih članov namenjen plačilu oskrbnine za institucionalno varstvo (npr. plačilo oskrbnine v domu starejših občanov);
- če gre za prosilca, ki želi kot preživninski upravičenec izterjati sodno določeno preživnino ali preživnino, o kateri sta preživninski zavezanec in upravičenec po določbah zakona, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, sklenila sporazum v obliki izvršljivega notarskega zapisa oziroma dogovora, sklenjenega pri pristojnem centru za socialno delo;
- če gre za prosilca, ki mu je bil za zastopanje v sodnem postopku dodeljen skrbnik za posebni primer, ali za prosilca, ki mu je bila odvzeta poslovna sposobnost, razen če je bila prosilcu poslovna sposobnost omejena ali odvzeta zaradi pogostega vlaganja očitno nerazumnih vlog v sodnih postopkih;
- v drugih primerih iz razlogov, na katere prosilec in njegovi družinski člani niso mogli oziroma ne morejo vplivati in zaradi katerih so se znašli v položaju materialne ogroženosti.

Mnenje o dejstvih iz prejšnjega odstavka mora na zahtevo pristojnega organa za BPP podati tudi pristojni center za socialno delo, če ima podatke o prosilcu in njegovi družini.

30. člen

Prosilec lahko sam izbere osebo, pooblaščno za izvajanje brezplačne pravne pomoči, in jo navede v prošnji za brezplačno pravno pomoč.

Če prosilec osebe, pooblaščne za izvajanje pravne pomoči sam ne izbere, jo določi pristojni organ za BPP po uradni dolžnosti po abecednem redu s seznama, ki ga organu za vsak območni zbor posebej predloži Odvetniška zbornica Slovenije, oziroma po abecednem redu s seznama, ki ga predloži Notarska zbornica Slovenije.

Če odvetnik iz prvega odstavka zaradi opravičljivih razlogov ne more prevzeti izvajanja pravne pomoči, na napotnici iz 39. člena tega zakona navede poleg svojega imena in priimka še razlog, zaradi katerega ne more prevzeti izvajanja pravne pomoči.

O utemeljenosti razlogov iz prejšnjega odstavka odloča pristojni organ za BPP po predhodnem mnenju Odvetniške zbornice Slovenije oziroma Notarske zbornice Slovenije, ki je obvezujoče.

Ne glede na tretji odstavek tega člena lahko odvetnik odkloni izvajanje pravne pomoči iz prvega odstavka 36. člena tega zakona le iz razlogov, na katere ne more vplivati. V tem primeru o tem takoj obvesti pristojni organ za BPP. O utemeljenosti razlogov odloča pristojni organ za BPP brez predhodnega mnenja iz prejšnjega odstavka.

Za pravno pomoč po tem zakonu je odvetnik upravičen do nagrade in do povračila stroškov v zvezi z opravljenim delom v višini, izračunani po odvetniški oziroma notarski tarifi in v obsegu dodeljene brezplačne pravne pomoči.

Kakršnikoli dogovori med upravičencem do brezplačne pravne pomoči in odvetnikom za višje plačilo ali dogovori za plačilo v odstotku ali pavšalnem znesku od zneska, ki ga bo sodišče prisodilo stranki, in ki nadomeščajo plačilo po odvetniški oziroma notarski tarifi, so nični.

Odvetnik je dolžan voditi stroškovnik o opravljenih storitvah pravne pomoči ter ga navesti na ali priložiti k napotnici zaradi obračuna in plačila opravljenih storitev pravne pomoči.

Pristojni organ za BPP sme na zahtevo upravičenca ali z njegovo privolitvijo odločiti o razrešitvi postavljenega odvetnika, ki ne opravlja v redu svoje dolžnosti. Namesto razrešenega odvetnika postavi drugega. O razrešitvi se obvesti Odvetniška oziroma Notarska zbornica Slovenije.

Postavljeni odvetnik lahko zahteva svojo razrešitev, če ne more v redu opravljati svoje dolžnosti zaradi razlogov, ki so na strani upravičenca. Namesto razrešenega odvetnika pristojni organ za BPP postavi drugega.

Če pristojni organ za BPP razreši tudi na novo postavljenega odvetnika zaradi razlogov iz prejšnjega odstavka, se šteje, da upravičencu brezplačna pravna pomoč ni bila dodeljena in se uporabljajo določbe tega zakona o neupravičeno prejeti brezplačni pravni pomoči.

32. člen

Prošnja za dodelitev brezplačne pravne pomoči vloži prosilec pisno na obrazcu, ki ga predpiše minister, pristojen za pravosodje. Če prošnja ni vložena na predpisanem obrazcu, mora vsebovati vse podatke iz naslednjega odstavka.

Prošnja za brezplačno pravno pomoč mora vsebovati naslednje podatke:

- osebno ime, davčno številko, enotno matično številko (EMŠO), naslov stalnega ali začasnega prebivališča prosilca;
- osebno ime, davčno številko, EMŠO, naslov stalnega ali začasnega prebivališča družinskih članov prosilca;
- ime oziroma firmo, sedež ter davčno in matično številko, če je prosilec oseba iz 4. točke prvega odstavka 10. člena tega zakona;
- podatke o zadevi;
- navedbo oblike in obsega brezplačne pravne pomoči.

Če je prosilec tujec, mora prošnja poleg podatkov iz prejšnjega odstavka vsebovati tudi podatke o dohodkih in drugih prejemkih ter premoženjskem stanju prosilca in oseb, ki se za namen ugotavljanja materialnega položaja pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, poleg vlagatelja upoštevajo po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.

38. člen

Odločba, s katero pristojni organ za BPP odloči o prošnji za brezplačno pravno pomoč, se vroči tudi državnemu pravobranilcu in pristojnemu sodišču, pred katerim teče postopek, v zvezi s katerim je bila brezplačna pravna pomoč dodeljena, če je ta že v teku.

Če seznanitev sodišča z odločbo o dodelitvi brezplačne pravne pomoči stranki na način iz prejšnjega odstavka ni možna, ker je bila brezplačna pravna pomoč upravičencu dodeljena že pred začetkom

sodnega postopka, je dolžnost upravičenca, da z odločbo o dodelitvi brezplačne pravne pomoči seznani pristojno sodišče.

Ko pristojno sodišče, pred katerim teče postopek, v zvezi s katerim je bila dodeljena brezplačna pravna pomoč, prejme odločbo o dodelitvi brezplačne pravne pomoči stranki, jo zapre v poseben ovitek, na katerem se označi, da gre za odločbo o dodelitvi brezplačne pravne pomoči. Odločbo, zaprto v tem ovitku, lahko pregledajo le stranka, na katero se odločba nanaša, ter sodišče in drugi državni organi v zvezi z izvrševanjem njihovih z zakonom določenih pristojnosti. Po pregledu se mora odločba ponovno zapreti v poseben ovitek in na njem označiti, kdo in kdaj ter na kateri zakonski podlagi jo je pregledal.

40. člen

Izvajalec brezplačne pravne pomoči je pristojni strokovni službi za BPP dolžan predložiti izpolnjeno napotnico v 15 dneh po opravljeni storitvi.

Če je upravičencu v isti zadevi dodeljenih več oblik brezplačne pravne pomoči in za vse ali nekatere od njih prejme eno napotnico, začne rok iz prejšnjega odstavka teči šele, ko so zaključene vse na napotnici navedene oblike brezplačne pravne pomoči.

Napotnici, ki jo izvajalec pravne pomoči zaradi obračuna porabljenih stroškov vrne strokovni službi za BPP, morajo biti priloženi stroškovniki za opravljena dejanja pravne pomoči v izvirniku.

Morebitni popravki na napotnici so veljavni samo, če jih podpiše oseba, ki je za to pooblaščen.

Če izvajalec brezplačne pravne pomoči ne vrne napotnice v roku iz prvega odstavka tega člena, ni upravičen do plačila storitev brezplačne pravne pomoči.

Pristojni organ za BPP odloči o končnem obračunu storitev brezplačne pravne pomoči s sklepom najpozneje v 30 dneh po prejemu popolne napotnice. Sklep se pošlje izvajalcu brezplačne pravne pomoči in upravičencu do brezplačne pravne pomoči. Plačilo na podlagi sklepa se izvede v roku, določenem z zakonom, ki ureja izvrševanje proračuna za tekoče leto.

Če je znesek, za katerega je sodišče v odločbi o stroških postopka po tretjem odstavku 46. člena tega zakona odločilo, da ga mora nasprotna stranka namesto stranki, ki je upravičena do brezplačne pravne pomoči, povrniti v korist proračuna Republike Slovenije, višji od zneska brezplačne pravne pomoči, ki ga pozneje strokovna služba za BPP po šestem odstavku tega člena odobri, in je nasprotna stranka znesek iz tretjega odstavka 46. člena tega zakona že plačala v korist proračuna Republike Slovenije, se upravičencu do brezplačne pravne pomoči iz proračuna povrne znesek v višini razlike do neodobrenega dela brezplačne pravne pomoči. Če nasprotna stranka navedenega zneska še ni plačala v korist proračuna Republike Slovenije, se terjatev v tem delu odstopi upravičencu do brezplačne pravne pomoči.

Sklep iz šestega odstavka tega člena je izvršilni naslov za izterjavo plačila opravljenih storitev iz naslova brezplačne pravne pomoči.

46. člen

Stroški, ki jih je za upravičenca do brezplačne pravne pomoči iz naslova oprostitve plačila stroškov sodnega postopka po petem odstavku 26. člena tega zakona med sodnim postopkom iz proračuna založila Republika Slovenija ter nagrada in stroški dodeljenega pooblaščenca po šestem odstavku 30. člena tega zakona so stroški sodnega postopka.

Ne glede na določbe procesnega zakona o prigrasitvi stroškov pristojno sodišče pri odločanju o stroških postopka po uradni dolžnosti upošteva stroške iz prejšnjega odstavka, ki jih je med sodnim postopkom

založila Republika Slovenija, tudi če jih stranka, ki je upravičena do brezplačne pravne pomoči, sama ne priglasí. Obseg stroškov sodišče ugotovi iz odločbe o dodelitvi brezplačne pravne pomoči.

O višini in obsegu stroškov iz prvega odstavka tega člena, ki jih mora nasprotna stranka namesto stranki, ki je upravičena do brezplačne pravne pomoči, povrniti v korist proračuna Republike Slovenije, odloči pristojno sodišče po določbah o povrnitvi stroškov postopka.

Če nasprotna stranka stroškov, naloženih v plačilo po prejšnjem odstavku, ne poravná prostovoljno, izvrši izterjavo na predlog pristojnega organa za BPP pristojni davčni organ po določbah zakona, ki ureja prisilno izterjavo davkov. Pri tem se odločba iz prejšnjega odstavka, s katero sodišče odloči o stroških, šteje za izvršilni naslov.

48. člen

Če je upravičenec do brezplačne pravne pomoči delno ali v celoti uspel v postopku in je na podlagi pravnomočne odločbe sodišča pridobil premoženje oziroma dohodke, je dolžan povrniti Republiki Sloveniji razliko med stroški, ki so bili dejansko plačani iz naslova brezplačne pravne pomoči, in zneskom, ki ga je povrnila nasprotna stranka iz naslova stroškov postopka, oziroma tistim zneskom, ki ga je Republika Slovenija izterjala od nasprotne stranke v skladu s 46. členom tega zakona.

Upravičenec do brezplačne pravne pomoči ni dolžan povrniti stroškov postopka če je dobil prežिवnino ali odškodnino za izgubljeno preživljanje zaradi smrti tistega, ki je bil dolžan dajati preživljanje.

V nobenem primeru se od upravičenca do brezplačne pravne pomoči ne sme terjati več kot je v postopku dejansko dobil.

S tem ko upravičenec do brezplačne pravne pomoči plača znesek, ki ga državi dolguje nasprotna stranka, preide nanj terjatev, ki jo je imela država do nasprotne stranke.

Če je upravičenec do brezplačne pravne pomoči na podlagi izvensodne ali sodne poravnave pridobil premoženje oziroma dohodke, je, razen v primeru iz drugega odstavka tega člena, dolžan povrniti Republiki Sloveniji polovico stroškov, ki so bili plačani iz naslova brezplačne pravne pomoči, pri čemer znesek vračila v nobenem primeru ne sme presegati polovice vrednosti premoženja oziroma dohodkov, prejetih na podlagi sklenjene poravnave.

52. člen

Pristojni organ za BPP vodi evidenco o brezplačni pravni pomoči.

Evidenca iz prejšnjega odstavka vsebuje predvsem:

- zaporedno številko zadeve;
- podatke o prosilcu oziroma upravičencu in njegovih družinskih članih (osebno ime oziroma firmo, EMŠO oziroma matično številko pravne osebe, davčno številko, naslov stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedeža), če je tujec pa osebno ime, datum in kraj rojstva, naslov stalnega in začasnega prebivališča, EMŠO, če mu je ta dodeljen in podatke o državljanstvu;
- številko in datum odločbe;
- obseg in obliko dodeljene brezplačne pravne pomoči;
- vrsto zadeve, za katero je dodeljena brezplačna pravna pomoč;
- vrsto izida zadeve, v kateri je bila brezplačna pravna pomoč dodeljena prosilcu oziroma upravičencu;

- dan pravnomočnosti odločbe;
- obseg izplačanih sredstev iz naslova brezplačne pravne pomoči;
- obseg vrnjenih sredstev;
- druge podatke po tem zakonu.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije vodi centralno elektronsko evidenco o brezplačni pravni pomoči, vključno z evidenco brezplačne pravne pomoči v domačih in tujih čezmejnih sporih, ki obsega podatke iz prejšnjega odstavka in podatke iz 52.m člena tega zakona.

Podatki iz evidence iz prejšnjega odstavka se hranijo v evidenci 20 let po zadnjem vpisu v posamezni zadevi, nato pa se arhivirajo v skladu s predpisi, ki urejajo arhivska gradiva in arhive.

Podrobnejše navodilo o vodenju in vsebini evidenc iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena izda minister, pristojen za pravosodje.